

СОВЕТ УЗБЕКИСТОН

Газета
1918 йил 21 июндан
чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 54-55 (20. 023) • 1988 йил 6 март, якшанба • Баҳоси 5 тийин.

СОВЕТ ХОТИН-ҚИЗЛАРИДАН МИННАТДОР ВАТАН

МОСКВА

Баҳор билан бирга ёрқин байрам — Халқаро хотин-қизлар кунин 8 Март ҳам одамларни хушуд этиб келади. Совет хотин-қизлари қандай миллатга мансуб бўлмасин, уларнинг тақдир Ватан, бутун халқ тақдирдан ажралмасдир.

5 март кунин Москвада, ССР Иттифоқи Большой театрида партия, совет ва жамоат ташкилотлари вакиллари билан Халқаро хотин-қизлар кунига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди.

Йиғилиш ахли М. С. Горбачев, А. А. Громико, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, В. П. Никонов, Н. Н. Слюжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, А. Н. Яковлев, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Ю. Д. Маслюков, Г. П. Разумовский, Н. В. Талкин, Д. Т. Язов, О. Д. Бакланов, А. П. Бирюков, А. Н. Лукьянов, И. В. Капитонов ўрқаларни қарсақлар билан кутиб олди.

СССР Олий Совети Президиуми ва ССР Министрлар Совети Раисларининг ўринбосарлари, министрларнинг ишбхори, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, ҳарбий бошлиқлар, иш-кор ишчи аёллар, фан ва маданият арбоблари ҳам президиумдан жой оладилар.

КПСС Москва шаҳар Комитетининг секретари А. И. Никитин партия Марказий Комитетининг Совет хотин-қизларига табринома сони ўқиб эшиттирди, бу табринома узоқ давом этган қарсақлар билан кутиб олинди. У совет хотин-қизлари шанига сийқилган самимий сўзлар айтилганлиги учун, уларнинг меҳнати ва соғина олган юксак баҳо берилганлиги учун, КПСС Марказий Комитети, унинг Сийсий бюроси Ватанининг шонли хотин-қизлари самарали ишлари ва дам олиши учун, бахтиёр оналик учун эътибор шариотлар яратилган деймо ҳамхўрлик қилаётганликларини учун йиғилиш ахли номидан КПСС Марказий Комитетига чуқур ташаккур ва миннатдорчилик изҳор этди.

Виз, деди доклад қилган Совет дўстлик жамятиларини союзи президиумининг раиси В. В. Терешкова, КПСС XXVII съезди ўртага қўйган вазифаларини амалга ошириш учун курашининг жалб қилувчи босқичига қадам қўйди. Бу эса жамятининг ҳар бир аъзосидан юксак активлигини, янгича, фикрларини, янгича маънавий даражада бўлишини талаб қилади. Бугунги кунда партия қайта қуриш вазифаларини амалга оширишда хотин-қизлардан янада кўпроқ ташаббус, қуч-қайрат, масъулият, кўпроқ конкрет ҳаракатлар кутади.

Хотин-қизлар родини оширмай туриб, жамят ҳаётини бундан бўён демократизлаш-

тириш мумкин эмас, жамятда хотин-қизлар родини ўсиши эса уларнинг меҳнат, турмуш, дам олиш шариотларига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Ҳа, бугунги кунда хотин-қизлар камситилмай меҳнат қилишмоқда. Лекин хотин-қизлар ўз касб-коридан нечоғлиқ мамнуллиги, хизматда ўсиш, умумий маъмулотини, профессионал ва маданий савиясини ошириш жиҳатидан шунчаки эътибор билан имкониятларига эътибор қилиш керак, амалда қандай имкониятларга эга бўлганлиги ҳам мумкин.

Саноатда, қишлоқ хўжалигида, қурилиш ишларида ҳозирча кўпгина хотин-қизлар кам малакали, оғир меҳнат билан банддир. Ишлаб чиқариш техникаси жиҳатидан қайта жиҳозлаш ҳаминша ҳам хотин-қиз ходимлар малакасини ошириш билан қўшиб олиб борилади. Хўжалик юртишнинг янгича методлари эндиликда қорхоналар ўзининг хўжалик ҳиссоби даромадининг бир қисmini хотин-қизларнинг меҳнат шариотларини ва меҳнатини муҳофаза қилишни яхшилашга сарфлаш имконини беради. Аммо қорхоналар ани шу мақсадлар учун қилинадиган ҳаракатларини қўйиб қолмаётганлиги ҳақида қайта қайтарилади. Ҳолбуки, аёл ўзини социал жиҳатдан муҳофаза этилган деб ҳис қилмоқчи, давлат қорхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги Қонун унинг меҳнат ва турмуш шариотлари хусусида берадиган ҳуқуқлардан ойдагина билимоғи керак.

Партия XXVII съезди сшнал программасини амалга ошириш мумкин аҳамияти катта. Уй-йўри қуришда, савдо, умумий овқатланиш, маънавий хизмат ишлари, соғлиқни сақлаш сасидати камчиликлар кўпроқ хотин-қизларга таъсир этди.

Ўл меҳнаткаш, гражданд ва она вазифаларини узиб қўшиб олиб бориш малакаси ҳамон мумкин бўлишмоқда. Совет хотин-қизлари ҳаётининг ҳамма соҳарида, жамятда рўй бериётган ҳамма жараёнларда қатнашиб келди ва катнашади. Аини ўз ҳаёт йўли-танлаб ола билиш имконини уни чинакам тенг ҳуқуқли қилади, деди доклад.

КСС Марказий Комитетининг 1988 йил февраль

Пленумида ёш авлоднинг тарбиялашдаги ишларнинг аҳоли тўғрисида, бу ерда камчиликлар оз эмаслиги ва аҳолини тузатиш учун жиҳдий чоралар қўриш кераклиги ҳақида тўппа-тўғри ва ошқора айтилди. Бугунги кунда партияда бўлган меҳнатчиларига ўтиргани йўқ. Улар эртанги хотин ва она, эр ва оталардир. Уларга оналик ва оталикнинг, оила бурчининг муқаррар қадриятлари нақадар қимматли бўлиши уларни оила билан мактаб қандай тарбиялашга боғлиқ бўлади.

Оила тўғрисида ҳамхўрлик қилар эканмиз, одадта, аввало онанинг роли ҳақида гапириб, отанинг родини, унинг обу-этиборини оширишни унутиб қўямиз. Оилавий муносабатларда эр-хотин — мусиқанинг икки тоғирдир, бу қалб тоғирисиз тўғри ва яхлит бир аккорд яратиб бўлмайди. Онлани мустақамлаш, унинг жамят ҳаёти ва ривожланишидаги родини ошириш — муҳим социал вазифадир. Онага, онага ёрдам бериш масаласи — социал адолат масаласидир. Партия ана шу масалаларни ҳал қилишга жамят эътиборини аини ўз вақтида жалб этди.

Хотин-қизлар кенгашлари, Совет хотин-қизлари комитети ўз фаолиятида социал проблемалар кенг доираси билан шуғулланмоқда. Хотин-қизлар кенгашлари қучга тўлишиб бормоқда, лекин қилинадиган асосий ишлар ҳали олдинда. Ҳозирги қайта қуриш шижоотларини, қайта қуришнинг мунаваффақияти учун шахсан масъулият ҳис этилганлиги қўллаб-қувватлаш мумкин.

КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленуми мактабларини қайта қуриш масаласини янгича, ўтири қилиб қўйди. Аинан ўқитувчи биламиз меҳнат ва билимга меҳр-муҳаббат тўғрисидаги таъриқнома, гуларини юксак тоғларга жалб этмоғи, ўз Ватани ҳимосини учун таёёр турувчи ватанпарварлар, бошқа халқларнинг кулфатидан қайғурганлиги интернационалистлар қилиб ўстириши керак. Биз учун «Ватан» ва «Она» деган энг мунафас тушувчанлар ҳаётининг ўзи билан, халқ оғини билан ҳамбарас болганиб кетган.

Халқ умумий маданиятини оширишда хотин-қизларнинг роли ҳаминша қатъий бўлиб келган. Авлодлар ўртадаги алоқанинг умимаслиги хотин-қизларга кўп даражада боғлиқдир. Ҳар бир халқнинг иззат-нафоси, номуси, тили, аённаларини ва тарихи қалб чўқур ҳурмат билан қаралганда, улар ўртасида муомала-мулоқотлар кенгайганда, ҳақиқий халқлар дўстлигини мумкин бўлади. Она ўз фарзандларига социализмнинг чинакам буюк талаблари — қардошлик, тенглик,

ТОШКЕНТ

Мана шу март кунларида биз она юртимизда ниҳоятда файзли умумхалқ байрамларидан бири — 8 Март Халқаро хотин-қизлар кунини нишонлаймиз. Советлар мамлакатиде она, меҳнаткаш аёл эркаклар билан тенг ҳуқуқларга эгадир. Болаларни тарбиялаш, меҳнат ва иш-корий ҳаётда қатнашиш учун хотин-қизларга қўлай шарт-шароит яратилган. Ватанимиз шонли хотин-қизларининг фидокорона меҳнати, уларнинг оила ва рўзгор тебратилишидаги тадбиркорлиги, инжимоий фаолиги, оналик меҳр-муҳаббати ва самимияти бутун халқимизнинг ченсиз ҳурмат-эътиромига сазовордир.

5 март кунин Тошкентда Халқаро хотин-қизлар кунини муносабати билан республика пойтахти жамоатчилигини вакиллари таънавали йиғилиши бўлиб ўтди.

В. И. Ленин номли ССР халқлари дўстлиги саройининг байрамона безатилган залига партия ва меҳнат ветеранлари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, ишлаб чиқариш иш-корлари, фан ва маданият арбоблари таширф буюрдилар. Улар байрам арафасида республикамизнинг аю-

водини ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишчиси, Ленин ордени нишондори, СССР Давлат мукофоти лауреати В. М. Харитонов, Тошкент районидеги К. Маркс номли колхоз раиси Р. А. Акбаров, интернационалист жангчи, Қизил Байроқ ордени нишондори Г. В. Удовиченко, Ўрта Осиё медицина педиатри институтини бешинчи курс студенти А. Нуриддинов, Тошкентдаги 22-болалар уйи директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. П. Хлебущкина хотин-қизларнинг мамлакат, республика, ҳар бир совет қиларини олдидаги катта хизматлари тўғрисида гапирдилар. Нотиклар СССРда, бошқа социалистик мамлакатларда хотин-қизлар масаласининг муваффақиятли ҳал этилганлиги халқроқ ишчи-лао ҳаракатининг янада ривожланишига қудратли омил бахш этганлигини таъкидладилар. Қаерда яшаётганидан қатъий назар, оналар учун мусаффо осмонни кўриб турмишдан, болаларнинг қушчақча кулгисини эшитишдан ортироқроқ бахт-саодат йўқ. Шунинг учун ҳам аёллар империализм кучлари авж олдирадиган кулролла-ниш пойғасига қарши чиқмоқдалар, Совет Иттифоқининг ядро уруши хавфини бартараф этишга қаратилган

яни тинчлик ташаббусларини астойдил қўллаб-қувватламоқдалар.

Шу билан бир қаторда, деб таъкидланди йиғилишда, аёллар проблемасини ҳал этиш борасида эришилган муваффақиятлар билан бир қаторда республикада оналик ва болаларнинг муҳофаза этиш соҳасида ҳали камчиликлар ҳам бор. Жамятининг ҳамма жаҳалларини янгилаш жараёнда хотин-қизларнинг маънавий имкониятидан тўлароқ фойдаланиш учун янада кўп иш қилиниши керак.

Йиғилиш ахлини болалар кўташди.

Таънавали йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва аъзолиқа кандидатлари Р. Н. Нишонов, Т. А. Алимов, В. П. Анисичев, В. А. Антонов, П. В. Догонкин, А. С. Икромов, Ф. Қ. Қодиров, М. Х. Лобко, Н. И. Попов, М. Х. Холмухамедов, Б. Ф. Сатин, В. А. Хайдуков, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Қ. Қ. Мамадалиев, В. В. Сударенков, С. У. Султонова иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

М. С. ГОРБАЧЕВ 1-Давлат подшипник заводи ишлаб чиқариш бирлашмасини бориб кўрди

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев 4 март кунин 1-Давлат подшипник заводи ишлаб чиқариш бирлашмасини бориб кўрди. У қорхонанинг ишчи билан танишди, цехларда бўлиб, завод ишчилари билан суҳбатлашди. Пировардида М. С. Горбачев иш-

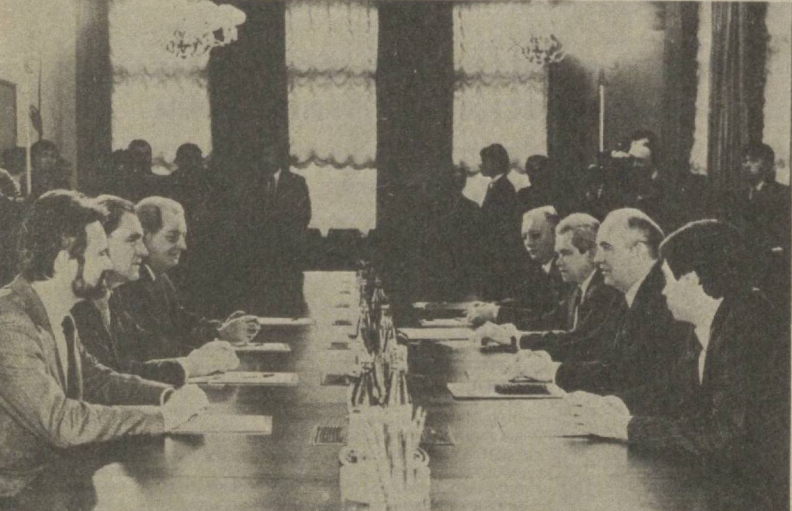
чилар, бригадирлар, мастерлар билан, цехларнинг бошлиқлари ва бирлашманинг раҳбарлари билан учрашди. М. С. Горбачев билан бирга КПСС Марказий Комитети Сийсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари, КПСС Москва шаҳар ко-

митетининг биринчи секретари Л. Н. Зайков қорхонада бўлди.

М. С. Горбачевнинг 1-Давлат подшипник заводида бўлиши тўғрисидаги батафсил ҳисобот матбуотда эълон қилинади.

(ТАСС).

М. С. ГОРБАЧЕВнинг Ф. Мури билан учрашуви

Сурагда: учрашув пайти.

(ТАСС — ЎзТАГ телефотоси).

4 март кунин М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитетиде Австрия Коммунистик партиясининг Раис Франц Мури билан учрашди. Учрашувда Австрия Компартияси Марказий Комитети Сийсий бюросининг аъзоси В. Зильбермайр ва Австрия Компартияси Марказий Комитети секретариатининг аъзоси И. Штайнер қатнашдилар.

М. С. Горбачев ўртоқлар билан саломлашган, Совет раҳбарияти, КПСС қайта қуришнинг амалга оширар эканлар, ўзларининг барча коммунистлар олдидаги катта масъулиятини доимо ҳис этиб турибдилар. Чунки гап социализм бойликларини кўпайтириш, тинчликнинг қарор топтириш тўғрисида бормоқда, деб айтиди. Марксизм-ленинизм таълимотидан тўла-тўқис фойдаланиш — рўй бериётган воқеаларни англаш ва тўғри ҳулосалар чиқаришнинг сингалан усулидир. Бу — ижодкорлиқни ва танқидий фикрлашни, ўтмишдан сабақлар чиқариб олиш ва воқеаларнинг боришини олдиндан фахмлай билишни талаб қиладиган оғир меҳнатдир.

Масъум бир пайта келиб, турмуш КПССнинг шундай мармуш келтириб қўйди, энди биз амалий муаммолардан ортиб бўйин тоғлай олмас экан. Умуман реал аҳоли эътиборисиз қолдириш — оппортунизмнинг энг ёмон туридир, деб таъкидлади М. С. Горбачев.

Биз ҳозирги дунёни янгича тафаккур асосида таҳлил этиб, унинг бир неча ўн йил илгиридан нақадар фарқ қилишини кўрдик. Янгича тафаккур бизга объектив вазиятни синчлаб таҳлил этиш ҳақида масъулиятни ва самарали сийсатни ишлаб чиқиш имконини берибди. Янгича тафаккур биз учун янгилик ўйини эмас, балки назарий ва сийсий талабдир.

Биз тўғри фикрлар, тўғри иш тутганимизни икки йилдан кўпроқ вақт кўрсатдик. Меҳнаткашлар, демократик жамоатчилик, кўпгина сийсий доираларининггина эмас, шу билан бирга Габрдаги «ҳарбий партия»нинг ҳам биздаги янгича фикрлашга ва янги халқроқ сийсатга нисбатан тутаётган йўли биз дунёни ҳалокатдан сақлаб қолиш ишида тўғри йўлдан бориётганимизга

Ф. Мури ҳам барча коммунистлар учун энг асосий вазифа тинчликни сақлаб қолиш вазифасига катта эътибор берибди. Европа хавфсизлиги муаммоларини ўртача ва камроқ оқилик ракетапарини олди Шартноманинг низола-тиш тўғрисида ядровий қуролсизланиш йўлидан олға сийланиш учун ҳам, шунингдек оддий қурол-ароғларни ва қуролли асосларини тенг ҳуқуқли асосда фақат мудофаа даражасига қисқартириш учун ҳам очиб берган

ларнинг кашшофлари Арктика кутб тадиқотлари шонли йилномасини давом эттирди.

Сизларнинг сафарингиз, шубҳасиз, СССР билан Канада ўртасидаги ҳамжиҳатлик ва яхши қўшничилигини мустаҳкамлашга, Арктикани ўлаштиришдагина эмас, балки бошқа ишларда ҳам халқроқ хизмат қилиши мафдаларига ҳақмат қилиди. Сизларнинг — сафар қат-

иншончимизни мустаҳкамламоқда.

Янгича тафаккурнинг бошқа бир жиҳати шундан иборатки, биз шу тафаккур ёрдамида унга асосланган сийсат орқали социалистик жамятининг инсонпарварлигини очиб боришимиз.

Кўп йиллар мобайнида Габрдаги одамларнинг миясига социализм уруш натижасида келиб чиқади ва унинг мақсади ҳам бутун дунёни ағаллаб олишдан иборат, босқинчилик унинг табиғати хос хусусият ва қуролланиш пойғаси учун аини социализм айбдор, деган гапларни қуйиб келган эдилар. Биз бунисак, қайта қуриш ва янгича фикрлаш орқали социализмнинг моҳиятини, инсонпарварлик маъносини ҳаммага қўрсатиб бериш имконига эга бўлди. Жаҳон жараёндаги синфий ва умумбашарий негизларнинг энг жонли алоқаси, ҳозирги дунёнинг асосий муаммоларини аввало маъмур муаммолар ва мавжуд хавф-хатарлар асосий оғирлиги азобини тортаётган меҳнаткашлар оммасининг манфаатларини қўллаб ҳал этишда ана шу синфий негизлар билан умумбашарий негизларнинг бирга қўлиши шу қўлмага киради.

Коммунистлар ўзларини меҳнаткашлар манфаатларининг энг изчил ҳимоячилари, деб ҳақиқатда атайдилар. Қайта қуриш эса социализм ҳақидаги тўғри тасаввур хизмат қилади, бу тасаввур ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларнинг манфаатларига хизмат қилади, ҳамма жойда ҳар бир мамлакатнинг ўз йўлини мустақил танлаб олишга, миллий манфаатларини ҳамада бутун цивилизациянинг интернационал манфаатларини қаттиқ туриб ҳимоя қилишга ёрдам беради.

М. С. Горбачев билан Ф. Мури халқроқ коммунистик ҳаракатининг баъзи муаммолари ҳақида гаплашиб олдилар. Октябр 70 йиллиги арафасида Москвада бўлиб ўтган халқроқ учрашувнинг муҳимлигини таъкидладилар. Янги муҳитда коммунистик партиялар ўртасидаги алоқалар кучая бошганини қўллаб-қувватлаб гапирдилар. Халқроқ жараёнларни

дўстлар билан биргаликда, коллектив асосда таҳлил этиш яхшироқ, деб таъкидлади М. С. Горбачев. Муваффақиятнинг гарови ҳам, хатоларга йўл қўймаслигининг катта гарови ҳам мана шундан иборат. Ҳозир содир бўлаётган жараёнларни идорак этиб, бу жараёнлардаги ўз ўрнини қидириш, янги ёндашувларни ишлаб чиқиш коммунистик партияларга хос хусусият бўлиб қолганлиги суҳбатда ўқтириб ўтилди.

КПСС билан АКП ўз муносабатларини муштарак мафкуравий негизларга қўрадилар. Улар дўстлардир, уларнинг фикрлари бир-бирига гоёт мос келади. Шу билан бирга ҳар бир партия мутлақо мустақил бўлиб, ўз мамлакатини унинг меҳнаткашлар оммаси манфаатларини учун масъулдир. Халқроқ коммунистик ҳаракатда умумийлик ва хусусийликни бирга қўлиш диалектикаси мураккаб илмдир. Бир партиянинг тажрибаси иккинчисига механик тарзда ўтказилмайдиган бўлса, кўп зарар қўрамай.

М. С. Горбачев СССРдаги қайта қуриш сийсати билан бирлашмадаги учун австриялик ўртоқларга миннатдорчилик билдирди, қайта қуришнинг янги босқичида ҳал этилаётган муаммоларни қисқача таърифлаб берди. Шу билан бирга у жамят ҳаёт фаолиятининг барча соҳаларига халқни жалб қилиш — беш мақсад эканини таъкидлади. Инсоният ривожиди қўроқорроқ босқич бўлиши социализм, аслида шу билан фарқ қилади, у инсоннинг бегоналушига эътибор кесил зарар уришдек тарихий вазифани ҳал этади.

Социалистик жамят ўзининг таҳлил этишга, ўзининг таъкид қилишга қидириш билан ҳам келажакка ишончини намойиш этмоқда. Биз ўз-ўзини таъкид қилаётганимиздан муҳолифларимиз фойдаланаётганликларини, қайта қуришнинг коммунистик моҳиятини тушунишни хоҳламайётган кишилар уни қабул этмаётганликларини кўриб турибмиз. Аммо социализм янгича тафаккур орқали, янгича ёндашувлар ва ўз-ўзини таъкид орқали ўз тараққийотининг жуқшинлигини таъминлаш, ўзининг инсонпарварлик табиатини рўбга чиқариш биз учун энг муҳимдир. Шу сабабли танлаб олинган йўлдан қатъий билан олға бераверамиз. Бу соҳада зўр мардлик, революцион изчиллик ва қатъий талаб қилинади. Қийинчиликлар бўлиши муқаррар. Бизга шу қадар кўп мерос қолдики, улардан бирдангина халос бўлиш мумкин.

Бироқ биз сароимига ҳам тушмаймиз, ўринсиз қайди чоғлиқка ҳам берилмаймиз. Биз қайта қуриш юзасидан жуда катта принципиал қарорлар қабул қилдик. Эндиги беш вазира — узоқ муддатта мўлжалланган кундалик оддий иш ва кураш билан шуғулланишдан иборат. Визда муваффақиятга умид боғлаш учун ҳамма асослар бор.

Учрашув КПСС билан АКП ўртасидаги муносабатларнинг қардошлиқда ҳаракатини таъкидлади. М. С. Горбачев австриялик коммунистларга, Австрия меҳнаткашларига энг яхши тилалар топиширини таъкидлади.

(ТАСС).

Совет — Канада трансарктика чанғи сафарининг қатнашчиларига

Тарихда биринчи марта чанғида СССР — Шимолий кутб — Канада трансарктика сафарига қатнашадиган сизлар самимий табриқлайман.

Сизлар одамларга керакли яхши гоини ўзларининг дадил режангага асос қилиб олгансиз. Сизларнинг экспедициягиз — юксак мардлик намунасидир. Бу экспедиция сизларнинг ва бошқа мамлакат-

ларнинг кашшофлари Арктика кутб тадиқотлари шонли йилномасини давом эттирди.

Сизларнинг сафарингиз, шубҳасиз, СССР билан Канада ўртасидаги ҳамжиҳатлик ва яхши қўшничилигини мустаҳкамлашга, Арктикани ўлаштиришдагина эмас, балки бошқа ишларда ҳам халқроқ хизмат қилиши мафдаларига ҳақмат қилиди. Сизларнинг — сафар қат-

нашчиларига оқ йўл ва қўзланган мақсадга эришувини тилайман.

М. ГОРБАЧЕВ.

Совет — Канада трансарктика чанғи сафарининг қатнашчиларидан М. С. Горбачев номига телеграмма келди:

«Азиз Михаил Сергеевич! Совет Иттифоқи соҳилларидан Шимолий кутб орқали Канадага чанғида Совет —

Канада сафари бошланди. Олдинда 1800 километр масофа — уч ойлик йўл турибди. Биз халқларга Шимолий кутб тинчлик кутб бўлиб қолиши мумкинлигини кўрсатмоқчимиз. Кутб орқали тарихда биринчи қўшма экспедиция СССР билан Канада ўртасидаги дўстона муносабатларини ривожлантиришга, планетамизда тинчлик ишига хизмат қилишга ишонамиз».

кооператив демократия-
ни ривожлантириш, коопе-
тивлар фаолиятининг энг
қўлим масалаларини муҳо-
ма қилиш, тажрибани

(Давоми 3-бетда).

ЛОЙИХА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи

СССРдаги кооперация тўғрисида

(Давоми. Боши 2-бетда).

умумлаштириш ҳамда мажбур резервлар ва имкониятлардан янада тўлроқ фойдаланиш учун тасвирнома шайлаб чиқиш, кооператив ҳаракатини пропаганда қилиш.

Ишлаб чиқаришнинг ихтисослаштириш, кооперативлар фаолиятини мувофиқлаштиришни яхшилашга, кооператив алоқаларини ва моддий-техника таъминотини, маҳсулотини қайта ишлаш, сақлаш ва сотишни ташкил этишга қўмаклашиш;

кооперативлар ишлаб чи-

қариш ва сотиш юзасидан ихтисослаштирилган товарлар (ишлаб, хизматлар) бозорининг ҳаёли ва ривожланиш истиқболларини ўрганиш;

кооперативларнинг ҳуқуқлари муҳофаза қилинишини ва уларга юридик ёрдам берилишини таъминлаш, тегишли давлат органлари ва бошқа органларда, шунингдек халқаро ташкилотларда уларнинг манфаатларини ҳимоя қилувчи вакил бўлиш; ишлаб чиқаришни такомиллаштиришда, фан-техника ютуқлари тараққийотини жорий этишда кооперативларга зарур қўмак бериш, уларнинг маҳсулотларини

(ишларини, хизматларини) реклама қилиш, кадрларни тайёрлаш ва малакасини оширишдан иборат.

3. Кооперативларнинг иттифоқлари (бирлашмалари) кооперативлар делегатлари (вакиллари)нинг съездларида, йиғилишларида тузилди, уларнинг қачон ўтказилиши ана шу съездлар ва йиғилишлар белгилайди.

Кооперативларнинг итти-

фоқлари (бирлашмалари) кооперативлар делегатлари (вакиллари)нинг съездларида, йиғилишларида қўл қўйган ўз Уставлари асосида иш олиб борадилар.

Иттифоқлар (бирлашмалар)

Устав давлат органларида рўйхатга олинмади.

Иттифоқлар (бирлашмалар) ўз Устав вазифаларини бажаришлари ва фаолиятининг бошқа турларини амалга оширишлари учун зарур бўлган мол-мулкка эга бўлишлари мумкин.

Иттифоқлар (бирлашмалар) ва уларнинг бошқарув аппаратларини сақлаб туриш учун харажатлар тегишли кооперативлар даромадларидан ажратмалар ҳисобига, шунингдек ана шу иттифоқлар (бирлашмалар) ҳўжалик фаолияти даромадлари ҳисобига амалга оширилади.

муддатга белгиланган ўзгармаса ставкалар бўйича амалга оширилади.

Кооператив ишлаб чиқариш ва социал тараққийотга, меҳнатга ҳақ тўлашга ажратилган маблағлар ўртасида иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ мутасоиб-лигини таъминлаш мақсадида кооператив аъзоларнинг ҳамда кооператив билан меҳнат шартномаси асосида ишлайдиган кишиларнинг шахсий даромадларига солиқ ставкалари прогрессив шкалага кўра белгиланади.

Аҳоли ва халқ ҳўжалиги учун зарур бўлган маҳсулот (иш, хизматлар) ишлаб чиқаришни рағбатлантириш мақсадида СССР Министрлар Совети кооператив даромадларидан унда ишлайдиган кишилар даромадларига солиқ солишда имтиёзлар белгилаш мумкин.

Агар кооператив даромади (фойдаси)нинг бир қисми В. И. Ленин номи Совет боналар фонди, Совет тичлик фонди, Совет маданият фонди ва бошқа хайр-эхсон мақсадларига ажратилган бўлса, даромадининг шў қисмига солиқ солинмайди.

3. Ўз аъзоларига хизмат кўрсатиш билан банд бўлиб, айна вақтда пул даромади олиб маҳсулот (иш, хизматлар) ишлаб чиқарётган кооператив ишлаб чиқариш кооперативлари учун белгилаб қўйилган шартларга кўра, унинг шу даромадига солиқ солинади.

4. Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг кооперативлар фаолиятини кенгайтиришдан, янги иш жойларини ташкил этишдан, аҳолини халқ истеъмоли товарлари ва хизматлар билан таъминлашни яхшилашдан манфаатдорлигини ошириш учун кооператив ва унинг аъзолари даромадидан олинган солиқ тегишли терри-торияларнинг иқтисодий ва социал тараққийотига фойдаланиш учун маҳаллий бюджетларга ўтказилади.

5. Кооператив солиқ интисомига қатъий риоя этишга мажбурдир. Солиқ солиниши билан банд даромадлар қасддан яширилган ёки улар қасддан яширилган бўлган ҳолларда яширилган даромаднинг ҳаммаси кооператив бюджетга ундириб олинади, шунингдек, СССР Иттифоқи қонуничилигида белгиланган миқдорда жарима солинади.

Кооператив ўз даромадининг тақсирлиқ ширган (камаларнинг) тақсирлиқ тегишли молия органи халқ депутатлари маҳаллий Совети ижроия комитети олдида ана шу кооператив фаолиятини тўхтатиш тўғрисидаги масалани қўйиш ҳуқуқига эгадир.

20-модда. Кооператив маблағлари

1. Кооперативнинг фаолияти маҳсулот (иш, хизматлар) ишлаб чиқаришнинг қўлайлигини бозорнинг аҳолини муҳташамлашга, меҳнат унумдорлигини ўстиришга, маҳсулот (иш, хизматлар) таннархини пасайтириш ва сифатини кўтаришга қаратилган лозим.

Кооперативнинг молиявий ресурслари маҳсулот (иш, хизматлар) сотилишидан тушган маблағ, амортизация ажратмалари, кооператив яқна ва коллектив аъзолари бадаллари ва бошқа воситаларидан, кооперативда меҳнат шартномасига кўра ишлайдиган кишиларнинг вазносидан, шунингдек қимматбаҳо қоғозлар (акциялар)нинг сотилишидан тушган кредитлар ва маблағлардан таркиб топади.

2. Кооператив ўз ихтиёридаги молия ресурсларидан, шу маблағларнинг пайдо бўлиш манбааларидан қатъий назар чекланмаган ҳолда ўз ихтиёри билан ишлаб чиқариш ва социал тараққийот учун фойдаланади.

Давлат кооперативни молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаб, маблағларини қайтариб бериш шарт билан ишлаб чиқариш ва ношайлаб чиқариш объектларини капитал куриш учун бюджетдан маблағ ажратиши мумкин.

3. Кооператив барқарор молиявий аҳолини вужудга келтириш ҳамда табиий оғатлар ва бошқа кооператив фаолияти билан боғлиқ бўлган тасодифий вазиятлар оқибатидан рўй берган зарарни қоплаш учун СССР давлат страховачи органида ўз мулкнинг сугурта қилиши мумкин. Кооператив умумий йиғилишининг қарорига кўра, сугурта ихтиёри тарзда қилинади.

Кооперативлар ва уларнинг иттифоқлари (бирлашмалари) кооператив страховачи органига оқибига, страховачининг шартлари тартиби ва турларини белгилаш ҳуқуқига эгадирлар.

4. Кооператив аъзолари ва унда меҳнат шартномаси асосида ишлайдиган кишиларнинг, корхоналар ва ташкилотларнинг жалб этиш мақсадида ва улардан ишлаб чиқаришни кенгайтириш, реконструкция қилиш ҳамда техникавий жиҳатдан қайта жиҳозлаш, кўпроқ эҳтиёж сезилиб турган янги маҳсу-

лот (иш, хизматлар) ишлаб чиқаришга ўтиш учун кооперативлар ва уларнинг иттифоқлари (бирлашмалари) кооператив аъзоларига ва унда меҳнат шартномаси асосида ишлайдиган кишиларга ҳамда корхоналар (ташкilotлар)га сотиш учун акциялар чиқариши мумкин.

Акциялар кооператив ёки кооперативлар иттифоқи (бирлашмаси) томонидан СССР Иттифоқи Қонунида белгилаб берилган тартибда чиқарилади ва уларнинг мулк бунга гаров бўлади. Акцияларнинг умумий қиймати қанда тарқатилса бир йиллик ялли даромад миқдоридан ошмаслиги керак.

Кооператив аъзолари биринчи галда акцияларни сотиб олиш ҳуқуқига эгадирлар.

Кооператив ёки кооперативлар иттифоқи (бирлашмаси) акциялар муомалада бўлган бутун давр учун уларнинг ўзгармаса номинал қиймати ва йиллик даромаддан акцияларга тўлов тартиби белгиланади.

Йиллик даромад ставкалар кооператив кўраётган даромад даражаси ва унинг олдида турган вазифаларга қараб, акция эгалари иштрок этиётган кооператив умумий йиғилишида ўзгартирилиши мумкин.

Кооператив ёки кооперативлар иттифоқи (бирлашмаси)га акциялар чиқариш тўғрисидаги ихозатни тегишли молия органи кооперативнинг тўлов қобилиятини текшириб қўриганидан кейин, СССР Давлат банки муассасаси билан келишиб олиб рухсат беради. Рад жавоби берилган тақдирда мажбурий молия органи кооперативга ёки иттифоқ (бирлашмага) асосланган тушунтириш хати юборади. Рад тўғрисидаги қарор ҳусусида юқори молия органига қар қилиниши мумкин.

Акциялар чиқариш ва муомалага қиритиш билан боғлиқ бўлган кооператив мажбурийлар юзасидан давлат жавобгар эмас.

21-модда. Кредит ва ҳисоб-китоблар

1. Кооперация системасида кредит кооператив молиявий аҳолининг муҳташамлашига ёрдам беради, унинг равнақини, халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш, ишлаб чиқариш-техника мақсадлари учун маҳсулот тайёрлаш, иш ва хизматларни кенгайтиришни рағбатлантириш.

Йнги тузилган кооператив фаолиятини ташкил этиш мақсадида банкнинг тегишли муассасалари белгиланган тарзда имтиёзли шартларда кредит бериши мумкин.

Кооператив ўзи ишлаб турган жойда ҳам, маҳсулот (иш, хизматлар) сотилган жойда ҳам пул операциялари учун банк муассасаларида сўт очиб ҳуқуқига эгадир. Кооператив кредит-ҳисоб-китоб операцияларини амалга ошириш учун банкни ўзи танлаб олиш ҳуқуқига эгадир.

2. Банк кооперативга ўзaro мажбурийлар ва томонларнинг масъулияти белгиланган шартномалар асосида кредит бериши мумкин. Кооператив банкка кредитдан фойдаланганда унинг белгиланган миқдорда процентлар тўлайди.

Банк муассасалари кооперативнинг пул маблағларини ҳисоб-китоб сўчтларидан бошқа сўчтларда сақлайди. Банклар сўчтлардан бўш маблағлардан вақтинча фойдаланганда унинг кооперативга процентлар тўлайди.

Банклар кооперативларга касса-ҳисоб-китоб хизмати кўрсатади. Пул ҳўжалигини юретишни ташкил этишда унга зарур ёрдам беради.

Кооперативга ўз пул маблағларини муҳташамлаш тасаруф этишда қозғалотлар берилишини таъминлаш мақсадида кооперативнинг сўчтларидан маблағларини ҳисобдан чиқариш фақат кооператив кўрсатмаси билан, шунингдек, суд ёки арбитражнинг қарори билан амалга оширилади. Кооператив бюджетга тўловлар ва меҳнатга ҳақ тўлаш ҳам қўйиб, барча ҳисоб-китобларини уларнинг келиб тушуши календар навбатига қараб (тўлов муддатларининг келишига кўра) ўтказилади.

Кооператив ўз мажбурийларига кўра, бошқа корхоналар ва ташкилотлар билан ҳисоб-китоблар ўтказида, шунингдек, граждандар билан кредит муассасалари орқали пулсиз ёки тўловлар миқдори чекланмаган ҳолда нақд пул билан ҳисоб-китоб қилади.

Кооператив ҳаммаша кассада бўлган, жорий харажатларга мўлжалланган пул маблағларининг энг кўп миқдорини муҳташамлаш тўғрисидаги қарорига кўра, сугурта ихтиёри тарзда қилинади.

Кооперативлар ва уларнинг иттифоқлари (бирлашмалари) кооператив страховачи органига оқибига, страховачининг шартлари тартиби ва турларини белгилаш ҳуқуқига эгадирлар.

4. Кооператив аъзолари ва унда меҳнат шартномаси асосида ишлайдиган кишиларнинг, корхоналар ва ташкилотларнинг жалб этиш мақсадида ва улардан ишлаб чиқаришни кенгайтириш, реконструкция қилиш ҳамда техникавий жиҳатдан қайта жиҳозлаш, кўпроқ эҳтиёж сезилиб турган янги маҳсу-

лот (иш, хизматлар) ишлаб чиқаришга ўтиш учун кооперативлар ва уларнинг иттифоқлари (бирлашмалари) кооператив аъзоларига ва унда меҳнат шартномаси асосида ишлайдиган кишиларга ҳамда корхоналар (ташкilotлар)га сотиш учун акциялар чиқариши мумкин.

Акциялар кооператив ёки кооперативлар иттифоқи (бирлашмаси) томонидан СССР Иттифоқи Қонунида белгилаб берилган тартибда чиқарилади ва уларнинг мулк бунга гаров бўлади. Акцияларнинг умумий қиймати қанда тарқатилса бир йиллик ялли даромад миқдоридан ошмаслиги керак.

Кооператив аъзолари биринчи галда акцияларни сотиб олиш ҳуқуқига эгадирлар.

Кооператив ёки кооперативлар иттифоқи (бирлашмаси) акциялар муомалада бўлган бутун давр учун уларнинг ўзгармаса номинал қиймати ва йиллик даромаддан акцияларга тўлов тартиби белгиланади.

Йиллик даромад ставкалар кооператив кўраётган даромад даражаси ва унинг олдида турган вазифаларга қараб, акция эгалари иштрок этиётган кооператив умумий йиғилишида ўзгартирилиши мумкин.

Кооператив ёки кооперативлар иттифоқи (бирлашмаси)га акциялар чиқариш тўғрисидаги ихозатни тегишли молия органи кооперативнинг тўлов қобилиятини текшириб қўриганидан кейин, СССР Давлат банки муассасаси билан келишиб олиб рухсат беради. Рад жавоби берилган тақдирда мажбурий молия органи кооперативга ёки иттифоқ (бирлашмага) асосланган тушунтириш хати юборади. Рад тўғрисидаги қарор ҳусусида юқори молия органига қар қилиниши мумкин.

Акциялар чиқариш ва муомалага қиритиш билан боғлиқ бўлган кооператив мажбурийлар юзасидан давлат жавобгар эмас.

21-модда. Кредит ва ҳисоб-китоблар

1. Кооперация системасида кредит кооператив молиявий аҳолининг муҳташамлашига ёрдам беради, унинг равнақини, халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш, ишлаб чиқариш-техника мақсадлари учун маҳсулот тайёрлаш, иш ва хизматларни кенгайтиришни рағбатлантириш.

Йнги тузилган кооператив фаолиятини ташкил этиш мақсадида банкнинг тегишли муассасалари белгиланган тарзда имтиёзли шартларда кредит бериши мумкин.

Кооператив ўзи ишлаб турган жойда ҳам, маҳсулот (иш, хизматлар) сотилган жойда ҳам пул операциялари учун банк муассасаларида сўт очиб ҳуқуқига эгадир. Кооператив кредит-ҳисоб-китоб операцияларини амалга ошириш учун банкни ўзи танлаб олиш ҳуқуқига эгадир.

2. Банк кооперативга ўзaro мажбурийлар ва томонларнинг масъулияти белгиланган шартномалар асосида кредит бериши мумкин. Кооператив банкка кредитдан фойдаланганда унинг белгиланган миқдорда процентлар тўлайди.

Банк муассасалари кооперативнинг пул маблағларини ҳисоб-китоб сўчтларидан бошқа сўчтларда сақлайди. Банклар сўчтлардан бўш маблағлардан вақтинча фойдаланганда унинг кооперативга процентлар тўлайди.

Банклар кооперативларга касса-ҳисоб-китоб хизмати кўрсатади. Пул ҳўжалигини юретишни ташкил этишда унга зарур ёрдам беради.

Кооперативга ўз пул маблағларини муҳташамлаш тасаруф этишда қозғалотлар берилишини таъминлаш мақсадида кооперативнинг сўчтларидан маблағларини ҳисобдан чиқариш фақат кооператив кўрсатмаси билан, шунингдек, суд ёки арбитражнинг қарори билан амалга оширилади. Кооператив бюджетга тўловлар ва меҳнатга ҳақ тўлаш ҳам қўйиб, барча ҳисоб-китобларини уларнинг келиб тушуши календар навбатига қараб (тўлов муддатларининг келишига кўра) ўтказилади.

Кооператив ўз мажбурийларига кўра, бошқа корхоналар ва ташкилотлар билан ҳисоб-китоблар ўтказида, шунингдек, граждандар билан кредит муассасалари орқали пулсиз ёки тўловлар миқдори чекланмаган ҳолда нақд пул билан ҳисоб-китоб қилади.

Кооператив ҳаммаша кассада бўлган, жорий харажатларга мўлжалланган пул маблағларининг энг кўп миқдорини муҳташамлаш тўғрисидаги қарорига кўра, сугурта ихтиёри тарзда қилинади.

Кооперативлар ва уларнинг иттифоқлари (бирлашмалари) кооператив страховачи органига оқибига, страховачининг шартлари тартиби ва турларини белгилаш ҳуқуқига эгадирлар.

4. Кооператив аъзолари ва унда меҳнат шартномаси асосида ишлайдиган кишиларнинг, корхоналар ва ташкилотларнинг жалб этиш мақсадида ва улардан ишлаб чиқаришни кенгайтириш, реконструкция қилиш ҳамда техникавий жиҳатдан қайта жиҳозлаш, кўпроқ эҳтиёж сезилиб турган янги маҳсу-

лот (иш, хизматлар) ишлаб чиқаришга ўтиш учун кооперативлар ва уларнинг иттифоқлари (бирлашмалари) кооператив аъзоларига ва унда меҳнат шартномаси асосида ишлайдиган кишиларга ҳамда корхоналар (ташкilotлар)га сотиш учун акциялар чиқариши мумкин.

қилиши мумкин, уларнинг меҳнатига томонларнинг келишувига мувофиқ чекланмаган миқдорда маош тўланади.

Кооперативда ишловчи граждандарнинг пенсияси, ўқиб жойидаги стипендияси ва асосий иш жойидаги иш ҳақи тўла ҳажмда сақланади.

3. Давлат социал адолат принципларини изчиллик билан ўтказиш мақсадида асосий маошлар олиншига йўл қўймаслиги учун солиқ солиш воситаси билан кооператив аъзолари ва унда меҳнат шартномасига мувофиқ ишловчи шахслар даромадларининг миқдорларини тартибга солиб туради.

4. Кооператив ўз аъзолари учун интисом масъулиятини чораларини муҳташамлашда белгилайди.

Кооператив раисига маъмурий жазо берилиши, шу жумладан, уни лавозимидан озод қилиш кооперативнинг умумий йиғилишининг қарори билан, унинг бошқа раҳбар ҳодимларига шундай жазо берилиши кооператив правленис томонидан белгиланади. Ҳеч қандай давлат ва юқори кооператив органлари кооператив раисига ва бошқа раҳбар ҳодимларига маъмурий жазо беришга ҳақли эмаслар.

Кооперативда моддий рағбатлантириш билан бир қаторда кўсак ишлаб чиқариш кўрсаткичларига эришилганлиги, ҳалол меҳнати учун маънавий рағбатлантириш системаси кенг қўлланилади.

5. Кооперативдаги иш қўнининг давомийлиги ва тартиби, дам олиш кўнлари, жумладан, қўшимча дам олиш кўнлари бериш тартиби, шунингдек, бошқа меҳнат шартнолари кооперативнинг ички тартиби қондаларида белгиланади.

Кооператив меҳнатни муҳофаза қилиш ва хавфсизлик техникасини таъминлашга оид қорар-ҳодирларини амалга оширида, шунингдек халқ ҳўжалигининг тегишли тармоқлари (давлат корхоналари ва ташкилотлари) учун белгиланган қондалар ва нормаларга амал қилиб, кооператив аъзоларига ҳар йили ҳақ тўланадиган отпускарлар беради.

6. Ўз меҳнати билан кооператив фаолиятида қатнашаётган кооператив аъзолари ишчи ва хизматчилар билан баб-баравар социал таъминотдан фойдаланадилар.

Кооператив аъсос бўлган қўмилардор аёлларга енгилроқ иш берилиб, аввалги ишдаги ўртача маоши сақлаб қоллинади, шунингдек, қўмилардорлик ва туғиш юзасидан ишчи ва хизматчилар аёллар учун белгиланган мажбурий отпускарлар беради.

Кооператив аъзолари ўзaro мажбурийлар ва томонларнинг масъулияти белгиланган шартномалар асосида кредит бериши мумкин. Кооператив банкка кредитдан фойдаланганда унинг белгиланган миқдорда процентлар тўлайди.

Банк муассасалари кооперативнинг пул маблағларини ҳисоб-китоб сўчтларидан бошқа сўчтларда сақлайди. Банклар сўчтлардан бўш маблағлардан вақтинча фойдаланганда унинг кооперативга процентлар тўлайди.

Банклар кооперативларга касса-ҳисоб-китоб хизмати кўрсатади. Пул ҳўжалигини юретишни ташкил этишда унга зарур ёрдам беради.

Кооперативга ўз пул маблағларини муҳташамлаш тасаруф этишда қозғалотлар берилишини таъминлаш мақсадида кооперативнинг сўчтларидан маблағларини ҳисобдан чиқариш фақат кооператив кўрсатмаси билан, шунингдек, суд ёки арбитражнинг қарори билан амалга оширилади. Кооператив бюджетга тўловлар ва меҳнатга ҳақ тўлаш ҳам қўйиб, барча ҳисоб-китобларини уларнинг келиб тушуши календар навбатига қараб (тўлов муддатларининг келишига кўра) ўтказилади.

Кооператив ўз мажбурийларига кўра, бошқа корхоналар ва ташкилотлар билан ҳисоб-китоблар ўтказида, шунингдек, граждандар билан кредит муассасалари орқали пулсиз ёки тўловлар миқдори чекланмаган ҳолда нақд пул билан ҳисоб-китоб қилади.

Кооператив ҳаммаша кассада бўлган, жорий харажатларга мўлжалланган пул маблағларининг энг кўп миқдорини муҳташамлаш тўғрисидаги қарорига кўра, сугурта ихтиёри тарзда қилинади.

Кооперативлар ва уларнинг иттифоқлари (бирлашмалари) кооператив страховачи органига оқибига, страховачининг шартлари тартиби ва турларини белгилаш ҳуқуқига эгадирлар.

4. Кооператив аъзолари ва унда меҳнат шартномаси асосида ишлайдиган кишиларнинг, корхоналар ва ташкилотларнинг жалб этиш мақсадида ва улардан ишлаб чиқаришни кенгайтириш, реконструкция қилиш ҳамда техникавий жиҳатдан қайта жиҳозлаш, кўпроқ эҳтиёж сезилиб турган янги маҳсу-

лот (иш, хизматлар) ишлаб чиқаришга ўтиш учун кооперативлар ва уларнинг иттифоқлари (бирлашмалари) кооператив аъзоларига ва унда меҳнат шартномаси асосида ишлайдиган кишиларга ҳамда корхоналар (ташкilotлар)га сотиш учун акциялар чиқариши мумкин.

Акциялар кооператив ёки кооперативлар иттифоқи (бирлашмаси) томонидан СССР Иттифоқи Қонунида белгилаб берилган тартибда чиқарилади ва уларнинг мулк бунга гаров бўлади. Акцияларнинг умумий қиймати қанда тарқатилса бир йиллик ялли даромад миқдоридан ошмаслиги керак.

Кооператив аъзолари биринчи галда акцияларни сотиб олиш ҳуқуқига эгадирлар.

Кооператив ўз мажбурийларига кўра, бошқа корхоналар ва ташкилотлар билан ҳисоб-китоблар ўтказида, шунингдек, граждандар билан кредит муассасалари орқали пулсиз ёки тўловлар миқдори чекланмаган ҳолда нақд пул билан ҳисоб-китоб қилади.

(Давоми 4-бетда).

III. Кооперация системасидаги хўжалик механизмининг иқтисодий асослари

15-модда. Кооператив хўжалик фаолиятининг асослари

1. СССРдаги кооперация фаолияти социалистик хўжалик юретиш ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш, товар-пул муносабатларидан кенг қўламда фойдаланиш принциплари асосига қўйилади. Бунда ишлаб чиқаришнинг кооператив формаси ва ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг, шунингдек даромадларнинг тақсимланиши кооперациядаги хўжалик механизми ҳусусиятларини; планлаштириш, нарх белгилаш, меҳнатга ҳақ тўлаш, давлат бюджет, банклар билан ўзаро муносабатлар, моддий-техника таъминотини тақозо этади.

2. Ишлаб чиқариш кооператив иқтисодий жиҳатдан муҳташамлаш социалистик товар ишлаб чиқарувчи коллективдир. У тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш принциплари асосида ишлаб, ўз фаолиятининг йўналишларини, ишлаб чиқаришнинг ҳажми ва структурасини белгилайди, ишлаб чиқаришни планлаштириш ва ташкил этишни амалга оширида, маҳсулотини (иш, хизматлар) сотади

ЧОРВАЧИЛИКНИНГ МУҲИМ РЕЗЕРВИ

СССР Агротехнологиялар Комитети уюштирган Бутуниттифок семинар-кеңашлари чорвачиликдаги наслчиликни янада яхшилаш масалалари муҳокама қилинди. Семинар-кеңаш 3-4 март кунлари Москвада бўлиб ўтди.

Иттифокдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетларининг кишлоқ хўжалик ва озиқ-овқат саноати бўлимлари мудирилар, иттифокдош ва автоном республикалар, ўлка ва областлар агросаноат комитетлари раисларининг ўринбосарлари, наслчилик бўлимлари раислари, илмий-тадқиқот институтлари ва селекция марказларининг мамлакатдаги етакчи наслчилик хўжаликларининг раҳбарлари, селекция ва наслчилик ишлари учун асосий-ускуналар ишлаб чиқарувчи министриликларнинг вакиллари, КПСС Марказий Комитети, СССР ва ҚазССР Министрлар Совети раислари, агросаноат комплексининг министрликлари ва идораларининг маъмул ходимлари тақдирланди.

Кенгаш қатнашчилари СССР Халқ хўжалиги ютуқлари бастахонлари «Чорвачиликда наслчилик самараларининг ошириш ва селекциянинг ютуқлари» кўргазмаси билан танишди, бу соҳадаги амалий ишлар тажрибасини ўрганишди.

ВАСХНИЛ вице-президенти Л. К. Эрнстинг янги маънавиядаги докладыда ва нутқларида чорвачиликда наслчиликнинг аҳволи ва уни янада яхшилаш ҳамда илмий жиҳатдан таъминлаш чоралари батафсил кўриб чиқилди. Сўнгги икки

йил ичида чорвачилик анча барқарор ривожланган бўлганлиги, шу босида тармоқда махсуслот етиштириш қўлайлиги аниқланганлиги таъкидлаб ўтилди. Шу билан бирга аҳолини сўт ва гўшт билан таъминлашни яхшилаш учун бу махсуслотларнинг етиштирилиши янада кўпайтиришга қўлайлиги таъкидлаб ўтилди. Бу махсуслотларнинг тармоқда муаммо бўлиб қолмоқда. Озуқа базасини мустаҳкамлаш ва тармоқда меҳнатни ташкил этишни такомиллаштириш билан биргаликда бу муаммони ҳал этиш кўп жиҳатдан молларнинг махсуслотдор зотларини маддаллик билан яратишга боғлиқдир.

Чорва моллар ва паррандалар наслини ва махсуслотдорлигини янада яхшилаш сифатини янада яхшилашга қўлайлиги таъкидлаб ўтилди. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Чорвачиликда наслчилик ишлари ташкил этиш ва унинг самараларини ошириш тўғрисида»ги қарори ана шуни кўзда tutadi. Яқин беш йилликлар давомида сўт сониб олиш имкониятини мамлакатда бўйича ўртача 5000 килограммга, интенсив чорвачилик районларида ҳар сирдан сирга олинадиган суттин йилгига 6000—7000 килограммга етказиш, қорамоллар ва чўчаларнинг кунлик семирлигини анча кўпайтириш, махсуслот сифати яхшиланган қўйлар сурувларини яратиш талаб қилинади.

Хўш наслчилик хўжаликларидан чорвачиликнинг энг яхши генетик фонди жамланган. Ишнинг муваффақияти кўп жиҳатдан шу хўжаликлар фаолиятига боғлиқ. Тармоқни интенсивлашнинг барча йўналишлари

бўйича фаолият пухта ташкил этилган жойларда бошланғич таъминот аниқланган. Айни пайтда Урал, Сибирь, Ўрта Осиё, Закавказье, бошқа бир қанча регионларда наслчилик базаси заифлигида қолмоқда. Наслчилик хўжаликлар орасида бу категорияга расмий равишдаги наслчилик базасини мустаҳкамлаш, ем-хашак етиштириш даражасини ошириш, селекция практикасига замонавий методларни жорий этиш — бу хўжаликлар фаолиятини яхшилашнинг муҳим шартидир. Бундай хўжаликлар усту даражада ривожланиши таъминлашни лозим. Уларнинг фаолияти ҳамisha партия ва совет органларининг, агросаноат комитетларининг назоратида бўлиши керак.

Селекция марказлари барча турдаги чорва моллар ва паррандалар насли ва махсуслотдорлиги сифатини такомиллаштиришда махсуслотдорликнинг ўйнаши роли ўйнаши керак. Кенгашда селекция системасида чорва моллар зотини генетик жиҳатдан такомиллаштириш жараёнини анча маддаллаштиришди. Бироқ бир қанча селекция марказлари ҳали етарли даражада самарали иш олиб бормайпти. Семинар-кеңашда ишнинг ана шу йўналишини ташкил этишдаги камчиликлар таъкидлаб қилиб берилди. Масалан, мамлакатда замонавий электрон ҳисоблаш машиналари базасида ахборот-бошқарув системаси аллақачон тузилган. Бу системалар Латвия билан Эстонияда самарали ишламоқда, бошқа регионларда эса айрим бўғин сифатидагина жорий

этилан. Ҳолбуки, бу системалар селекциячиларни майда-чуйда ишлардан халос қилади, наслчилик ишлари республика ва областлар миқёсида маддал ташкил этишга имкон беради.

Биотехнологиянинг ҳужайра ва ген инженериясини ўз ичига олган ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш чорва моллар ва паррандалар зотини сифат жиҳатдан такомиллаштиришнинг энг муҳим йўналишидир. Бу хусусда Бутуниттифок чорвачилик институтининг илмий натижалари аниқланди, бу ерда ҳамонлар эмбрионларнинг ўтказиш методларидан самарали фойдаланишмоқда. Бирок Украина, Ўзбекистон, бошқа бир қанча регионларнинг илмий муассасаларида эмбрионларни ўтказиш марказлари ва пунктлари фаолиятининг самараси пастлигига қолмоқда.

Давлат чорвачиликда наслчилик ишлари ташкил этишни яхшилаш ва унинг самараларини ошириш чораларини рўёбга чиқариш учун аниқгина ресурслар сарфланади. Тармоқ ходимларининг вазифаси ана шу ресурслардан фойдаланишдан иборат, деб таъкидланди кенгашда.

Семинар-кеңашда КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. П. Никонов, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР Агротехнологиялар Комитетининг раиси В. С. Мураховский нутқ сўзладилар.

(ТАСС).

ридаги қонунларни қандай бажараётганликлари ҳақида ахборотини ҳам тингладилар.

Сессияда Фаргона область партия комитетининг биринчи секретари Х. Умаров нутқ сўзлади.

— Ҳар қандай катта объект учун экология экспертизаси зарур. Американиклардан ўргансак арайди: улар бир-икки йил вақт кетса ҳам, аммо янги қурилишнинг табиатга таъсири хусусида ҳамма масалаларни оидинлаштириш олимни фойдаланиб, деб ҳисоблайдилар. Тузилган табиатни муҳофаза қилиш қўлайлиги куч-гайрати билан тўла-тўқис экологик экспертиза йўлга қўйлади, деб ишонамиз.

Бу фикр-мулоҳоза қилиб қўриш учун жиддий матбуотидир. Норин дарёсидан ГЭСлар тизмаси қуриладиган келини дарё дараси аэродинамика «қувурга айланиб кетди, шу «қувур» орқали Фаргона водийсидан Қирғизистонга зарарли моддалар оқими ўтмоқда. Яйловларга кислота ёғири ёлмоқда, мол нобуд бўлмоқда.

— Шундай экан, чўпонлар судга беришлари мумкинми?

Шу тариқа биз экологик саводхонлигимиз, тўғривор айтилган бўлсак, экологик саводхонлигимиздек муҳим масалага келиб тақалдим. Дарҳақиқат, қурилган зиянчи ўрнини қоплаш тўғрисида қонунлар бор, аммо бу қонунлар ойда-сондагина қўлланилмоқда.

Сурхондарё областининг Сарисоёё районида нийҳатда ноҳус вазият рўй берди. Республика ташқарисидан, яъни Турсунзода шаҳридаги алюминий заводи ҳавони булғамоқда. Маъмур заводи зарарли чикиндилари оқибатда Сарисоёёдаги туپроқ фтор, ўсимликларда эса фторидлар қўйлаб йиғилмоқда. 8 та хўжаликда пилла кури нобуд бўлди. Пилла етиштиришни тўхтати қўйишди. Денов ва Шўрчи районлари ҳам зарарли моддалардан зиян кўрмоқда.

Бундай номануфусларлик неча ўй йиллардан бери давом этмоқда. қолғозчилар эса ҳамон хўш бўлиб юришибди. Агар улар ўз ҳуқуқларини билишганда, ва уни ҳимоя қила олганларда, тегишли иттифок министриларни аллақачон зарарни тўлашга ва ҳавонинг тозаланиши ўйлашган бўлар эди.

Биз ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилишни ва одамларнинг соғлигини муҳофаза этишни талаб қилаётган ҳар бир меҳнат коллективига ёрдам беришга тайёризмиз. Нийҳат, янги экологик фикрларини ўзлаштириб олиш, хотирамликка барҳам бериш, табиатни муҳофаза қилиш ишида фойдаланилади.

— Аввал қилиқликни қилиб қўйиб, кейин тузатишга уринаб кетамиз. Ийрик объектларни қуриш ва реконструкция қилишда хатоликларнинг олдини олиш мумкинми?

— Охирида экологлар баҳо бериш методологиясини ҳисоблаб чиққан иқтисодий омишлар амал қила бошладилар. Ўтказилган зиян учун тўланган ҳақ табиатни муҳофаза қилиш ишида фойдаланилади.

— Бу хусусда экологлар қандай йўл тутмоқдалар?

СССР Олий

Совети

Президиумида

СССР Олий Совети Президиуми СССР Министрлар Совети Давлат комиссиясининг ўринбосари ўртоқ Лев Борисович Васильевни СССР министри этиб тайинлади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ

СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республика театр санъатини ривожлантиришдаги хизматлари учун Отақий номидagi Хоразм ўзбек давлат музика театрининг артисти ўртоқ Мадрид Бобожонова «Ўзбекистон ССР халқ артисти» фахрий унвони берди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ

Совети Президиуми республика театр санъатини ривожлантиришдаги хизматлари учун Отақий номидagi Хоразм ўзбек давлат музика театрининг артисти ўртоқ Хожикан Ортиқов «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист» фахрий унвони берди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ

Совети Президиуми республикада музика-саҳна санъатини ривожлантиришдаги хизматлари учун Муҳиддин Қорӣ Ёқубов номидagi Ўзбекистон ССР Давлат концерт-филармония бirlашмаси Фарғона область бўлимининг яккахон солисти ўртоқ Қобул Ёқубович Юсуповга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист» фахрий унвони берди.

ҚРИМ ТАТАРЛАР ВАКИЛЛАРИ

РЕСПУБЛИКА ИШЧИ КОМИССИЯСИДА

5 март кун Ташкент шаҳрида Ф. Сефершав раислигида қрим татарлар вакиллари республика ишчи комиссиясининг навбатдаги кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди, мажлисда область комиссияларининг раислари тақдир этилди. Мажлис ишда Қрим области совет ва хўжалик органларининг вакиллари қатнашдилар.

Комиссиянинг илтимосига биноан Қрим область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари П. О. Федунинг Қримда яшовчи татарларнинг социал-маънавий ва маданий ҳўжжасини янада тўла-тўқис қондириш юзасидан область совет ва хўжалик органлари қўраётган чора-тадбирлар ҳақида ахборот берди. Татарларнинг ана тилини ўрганиши, улар энч яшаб турган жойлардаги бир қанча мактабларда яна қрим татар тилини ўқитишни ташкил этиш учун қўшимча шароитлар яратилиши маълум қилинди. Қрим татар тилидаги даврий нашрлар ва адабиёт билан таъминлаш аниқланди, радио эшиттирилариш ва телекўрсатувлар олиб боришмоқда, ансамбллар ва бошқа икхдий коллективларнинг гастролилари ўтказилмоқда. Бошқа миллатдаги граждандар каби қрим татарларга ҳам

меҳнат қилиш, социал меҳнатлардан тенг таъминланиш ҳўқуқи таъминлаб берилди. Уларнинг вакиллари область совет ва жамоат органларида муносиб равишда қатнашмоқдалар.

Доимий яшаш учун Қримга келатган барча миллатларга мансуб граждандар учун пропискадан ўттишининг ҳўқуқат белгилаб қўйган тартиби, бу масаладаги асосий чеклашлар тугатилгани, шунингдек Қримнинг қурорт районларида граждандарнинг прописка қилиш шароитлари янада аниқ белгилаб қўйилганлиги тўғрисида комиссия батафсил изохлар берилди. Шароит яратилишига қараб Қримнинг дашт районларида қрим татарларининг оилалари уюшқонли билан қўчирлиши, қўчиб борган ва ўша жойда ўрнашган чоғда уларни моддий ва бошқа жиҳатдан таъминлаш қондалари тўғрисида комиссия аъзолари хабардор қилинди.

Комиссия қрим татарлар қўраб чиқаётган масалалар комплексини ҳал этиш юзасидан Қримнинг партия, совет ва хўжалик органлари иши тўғрисида берилган ахборот учун миннатдорчилик билдирди. Ўз навбатида Қрим вакиллари Ўзбекистон ССРдаги қрим татарларнинг ҳаёти ва иши, республика

лика ишчи комиссиясининг қрим татарлар тақдирларини умумлаштириш, республикада бу тақдирларни ҳал этиш учун ойсийиша ишчанлик вазиятини таъминлаш соҳасидаги фаолияти ҳақида ахборот берилди. Аввало меҳнатда ҳамда жамоат ҳаётида уларини яхши қўрсатган қрим татар халқининг энг муносиб вакиллари орасидан меҳнат коллективларининг, қрим татарлар вакиллари область ва республика ишчи комиссияларининг тавсиясига биноан оилалар меҳнат ва социал масалалар давлат комитети органлари томонидан Қримга уюшқонлик билан қўчирлади, деб белгиланди.

Комиссиянинг Қрим совет, хўжалик ва жамоат органлари билан алоқасини мустаҳкамлашга оид тадбирлари белгиланди.

Комиссия бундан бунгунга ўз ишнинг тартибини, область комиссияларининг вазифаларини ва бошқа бир қанча масалаларни қўриб чиқди.

Мажлисида ва масалаларни муҳокама қилишда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский қатнашди.

(ЎзТАГ).

Область партия комитетининг пленуми

БУХОРО. 5 март. (ЎзТАГ). Бухоро область партия комитетининг бүгүн бўлиб ўтган пленумида КПСС Марказий Комитетининг пахтачиликни ривожлантириш

ва агросаноат комплексига хўжалик юртишининг янги методларини жорий этишга доир қўрсатмаларини бажариш юзасидан область партия ташкилотининг вазифа

лари муҳокама қилинди. Пленумда область партия комитетининг биринчи секретари И. Жаборов нутқ сўзлади.

Дунё овози

М. С. Горбачевнинг бўлажак визити ҳақида Югославия вакилининг айтганлари

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг Югославияга қилинадиган расмий дўстона визити чоғида жаҳонда содир бўлаётган муҳим жараёнлар ва ўзгаришлар тўғрисида, ҳозирги халқро аҳвол нукта назаридан уларнинг ривожланиш истиқболлари хусусида батафсил фикрлашув бўлади, деди Белградда бўлиб ўтган брифингда

ЮСФР Ташқи ишлар иттифок секретариатининг расмий вакили А. Станич. СССР билан ЮСФР ўртасида бундан бун ҳам самарали ҳамкорлик масалаларига катта эътибор берилди.

Югославия Совет Иттифогининг ГДР ва ЧССР территориясида совет ракеталарини олиб чиқиб кетиш тўғрисидаги қарорини муҳим қадам, деб ҳисоблайди. Бри

фингда таъкидланишича, ЮСФР ўртача ва камроқ оқисдик ракеталарини тугатиш тўғрисидаги Совет — Америка Шартномасини таъкидлайди ва маъмур Шартномани ядровий қуролсизланиш, умуман, халқро муносабатлар ривожига икхбий ўзгаришлар жараёнининг бошланиши деб билади. (ТАСС).

Юбилейга тайёргарлик

Монголия пойтахтини ободлаштиришнинг 1995 йилгача бўлган аниқ мақсадли программаси ишлаб чиқилди. У Улан-Баторни ривожлантириш бўлиб бундан бун ҳам самарали ҳамкорлик масалаларига катта эътибор берилди.

асос солиналганлигининг 350 йиллиги нишонланади. Шаҳар ишчилар синфининг республика халқ хўжалигини ривожлантиришдаги хиссаси салмоқли. Ўтган йили Улан-Баторда паланда ташқари 150 миллион тугрилли саноат махсуслиги ишлаб чиқарилди, қурувчилар фойдали саҳни 80 минг квадрат метр бўлган замонавий уй-йўларини фойдаланишга топширишди.

Программада санитария

гигиена талабларига мувофиқ экологик вазиятни яхшилашга алоҳида эътибор берилаётган. Жумладан, яшил қўчар бир киши ҳисобига Ўнгирма уч квадрат метрга етади, бу ҳозирги даражадан уч марта кўпдир. Шаҳарнинг йўл шохобчаси анча кенгайди.

В. ЖЕРДЕВ, АПН мухбири, Улан-Батор.

Телетайп лентасидан

СОФИЯ. Кунин кеча болгар халқи Болгария Усмон истаб-дададан озод бўлганини санасининг биринчи марта расмий тарзда байрам қилиди. Бундан 110 йил муқаддам ўша кезларда халқ маъмур бўлмаган Сан-Стефано шаҳарисидан икки йил давом этган рус-турк озолиқ урушидан кейин шартнома имзоланб, Европанинг сиёсий ҳаритасида янги муқталик давлат Болгария пайдо бўлган эди. Туш пайтида меҳнат коллективларининг вакиллари ўша қўрамонона даврда кўп ёдгорликларни пойига гулчамбарлар ва гуллар қўйдилар. Ҳарбий-тарихий музей қилинган манговар ёдгорлик байроқларини кўтариб олган кишиларнинг шаҳар маркази томон тантанали юриши бошланди ва у ерда мейдон ўтказилди. Пойтахт мейдонларида театр томошалари ва концертлар бўлди, кинотеатрларда болгар халқининг озолиқ кураш тўғрисида ҳикоя қилувчи фильмлар кўрсатилди.

НЬО-ЙОРК. БМТ Бош ассамблеяси АҚШ маъмурларининг БМТ ҳўзўридаги Флориди Озолиқ ташкилоти домий

легицияси овоз беришда иштирок этишдан бош торди. ВАШИНГТОН. Қўшма Штатларда ҳозир Панама каналдан фойдаланганлиги учун Панамага маълаб тўлаш тўхтатиш тўғрисидаги масала кўриб чиқилмоқда. Ҳар йили АҚШ Панама канали зотасидан фойдаланиш ҳўқуқи учун қарий 10 миллион доллар тўламоқда. АҚШ давлат департаментининг вакили Ф. Оукли хоним АҚШ «президент Делавалье ҳўқуқат қўйилганлиги хусусида сўров олганлигини айтиди. Ф. Оукли хоним давлат департаменти ҳўзўрига вақте шу масала хусусида молия министрлиги билан маслаҳатлашмоқда, деб уқтирди. Президент Делавалье минг мамлакатнинг қонун чиқарувчи ассамблеяси лавозимини четлаштирган эди. Ҳозир Панамада кескин сиёсий вазият сақланиб турибди. Оукли хоним, АҚШ ҳўқимиятдан четлаштирилган президент Делавалье қўйлаб-қўйлаб-қўйлаб-қўйлаб ва уни давлатнинг қонунли бошлиғи деб ҳисоблаётганлигига ишора қилди.

(ТАСС).

«Совет Ўзбекистони» материаллари издан

Шундай сарлавҳа остида (газетанинг шу йил 16 январь соинида) босилган танқидий мақолада Улянов районидagi «Партия XXVI съезди» совхозининг 1- ва 3-фермалари махсуслот тақрирларига хўжалик кўрсаткичидан оқда қолмаганлиги, қорамолларни парвартириш ва уларга зооветеринария хизмати кўрсатишда икхдий нуқсонларга йўл қўйлаб-қўйлаб, сиргилар махсуслотдорлигини ошириш чоралари қўйлаб-қўйлаб ва бошқа камчиликлар очиб ташланган эди.

«МУАММОЛАР ЕЧИМИНИ КУТАДИ»

— Танқидий мақола юзасидан текшириш ўтказилди ва унда келтирилган айрим фактлар тасдиқланди, — дейилади УЛЯНОВ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИдан олган расмий жавобда. — «Партия XXVI

съездин совхозни гўшт ва сўт ишлаб чиқаришга иктисослаштирилган бўлиб, ҳўзўри кўндал давлатдан 5,122 минг сўм кўрсатди. Рентабелли хўжаликка айлантириш учун бир

қанча тадбирлар амалга оширилмоқда. Совхоздаги барча ем-хашак ва дон ишлаб чиқарувчи бригадалар коллектив ва оилавий шартнома тузиш асосида ишлашга ўтказилган.

йилдан-йилга ортиб боришга қарамай (масалан, 1986 йилда 38,4 минг сўмлик, 1987 йилда 53,5 минг сўмлик) ҳўзўри кўндал таъмирлашга жавоб берибди. Молхоналар эски тилда қурилган.

Бугунги кунда район агросаноат бirlашмасига қарашли ремонт-қурилиш ташкилоти ремонт ишларини олиб бормоқда. Бirlашма совхозга эътиёнига ишлатиш учун тах-

та ва бошқа қурилиш материаллари ажратиб берди. Совхозда 1988 йилда олти молхона ремонт қилиш, ҳўзўри кўндал таъмирлашга жавоб берибди. Молхоналар эски тилда қурилган.

Меҳнат коллективлари кенгашларини сайлаш, давлат корхонаси (бирлашмаси) раҳбари сайлови ва мутахассислик лавозимларига конкурслар ўтказиш тартиби тўғрисида ТАВСИЯНОМАЛАР

Матбуотда аввал хабар қилинганидек, КПСС Марказий Комитети Сийсий бюроси давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида СССР Қонунига мувофиқ тайёрланган меҳнат коллективлари кенгашларини сайлаш, корхона раҳбарлари

сайловини ўтказиш тартиби ҳақидаги таклифларни маълумлади. КПСС Марказий Комитети Сийсий бюроси таъкидладики, меҳнат коллективлари кенгашлари ҳамда раҳбарлар сайловларини ўтказиш ишлаб чиқаришни бошқаришга ўз

соҳасининг билимдонини, юксак маънавий-сийсий фазилатларга эга бўлган, жамият, коллектив ва ҳар бир меҳнатчининг манфаатларини муҳасамлаштиришга қодир ходимларни жалб этишни таъминлаш керак.

Шу муносабат билан СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитети билан ВЦСПС меҳнат коллективлари кенгашларини сайлаш, раҳбарлар сайлови ҳамда давлат корхоналари (бирлаш-

малари) мутахассислик лавозимларига конкурслар ўтказиш тартиби тўғрисида тавсияномаларни тасдиқлади. Тавсияномаларнинг тўлиқ тексти эълон қилинмоқда.

Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонунига биноан, корхоналарнинг ҳуқуқларини ва мустақиллигини кенгайтириш, уларни тўла ҳўжалик ҳисобига ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга ўтказиш, бошқаруви демократик асосларини ривожлантириш корхоналарнинг ишлаб чиқариш-техника ва социал-иқтисодий ривожланишини жадаллаштириш, уларнинг кадрлар потенциалини мустақамлаш борасида янги имкониятлар ва истиқболлар очади, меҳнат коллективига ва ҳар бир ходимга амалда ўзининг ишлаб чиқаришда ҳақиқий соҳиб эканлигини кўрсатиш имкониятини яратди.

Меҳнат коллективлари кенгашларининг тузилиши, корхоналар ва уларнинг бўлинмалари раҳбарларини сайлаб қўйишнинг жорий этилиши, мутахассисларни конкурс негизда лавозимларга тайинлаш практикасини кенгайтириш, ўз-ўзини бошқариш ва янги бошқилик принципларини мустақамлашда ҳамда бир-бирини узвий боғлайди, раҳбарлар ва мутахассисларнинг оро-ўзбироқлиги охирида ҳамда корхоналарда, бирлашмаларда ва таъкилотларда ишловчи барча кишиларнинг юксак пировард натижаларга эришиш учун коллектив манфаатдорлигини ва масъулиятини кучайтиради.

Меҳнат коллектив кенгашларининг фаолияти ва раҳбарларини сайлаб қўйиш Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонуни, шунингдек ССР Иттифоқи ва Иттифоқдаш республикаларнинг қонун актлари асосига қўйилади.

Корхоналарда ва бирлашмаларда меҳнат коллективларининг кенгашларини ва раҳбарларини сайлаш, мутахассисларни конкурслар асосида лавозимларга тайинлаш масалаларини тайинлаш ва уларни ўтказиш бошланғич тартиб таъкилотли раҳбарлигида амалга оширилади. Бунда тартиб таъкилотли КПССнинг кадрлар сийсий амалга оширилади, давлат, меҳнат коллектив ва ҳар бир меҳнатчининг манфаатларини уйғун равишда бирга қўйиш таъминланади, бу ишни кенг демократия ва ошқорлик асосида олиб боради.

Тавсияномалар корхоналар коллективлари, уларнинг маъмурияти, тартиб ва касаба союз органларига меҳнат коллективлари кенгашларини, корхона (бирлашма) раҳбарларини сайлаш ҳамда мутахассисларни бўш лавозимларга тайинлаш конкурсларини ўтказиш таъкилот қилишда методик ёрдам кўрсатиш мақсадида ишлаб чиқилди.

Меҳнат коллективлари кенгашларини сайлаш

1. Йигилишлар (конференциялар) орасида меҳнат коллектив ваколатини корхона (бирлашма) структуравий бирлиги меҳнат коллектив кенгаши амалга оширилади.

2. Меҳнат коллектив кенгаши корхона (бирлашманинг структуравий бирлиги) коллективнинг умумий йигилиши конференциясида яшрини ёки очик овоз бериш йўли билан 2-3 йил муддатга сайланади.

Сайловлар бўйича йигилишнинг ўтказиш муддатлари ҳақидаги хабарини сайловларга камида 15 кун қолганда ҳаммага хабар қилиш тавсия этилади.

3. Меҳнат коллектив кенгаши аъзолари бевосита меҳнат коллектив йигилиши (конференцияси)да тартиб, касаба союз ва бошқа жамоат таъкилотлари, структура жиҳатидан шу корхонага бўйсунувчи бўлинмалар коллективлари, корхона маъмурияти, шунингдек меҳнат коллектив аъзолари томонидан кўрсатилган номзодлар орасидан сайланади. Тартиб, касаба союз, бошқа жамоат таъкилотлари, маъмурият йигилишга номзодларнинг ягона рўйхатини таъкилот этишлари мумкин.

4. Меҳнат коллектив кенгашини сайлаш учун корхона (бирлашма) касаба союз комитети маъмурият билан биргаликда меҳнат коллективнинг йигилиши (конференцияси)ни чакирди. Конференцияга делегатлар сайлаш сонини ҳам улар белгилайдилар. Коллектив аъзоларининг яримдан кўпи, делегатларнинг камида учдан икки қисми қатнашган тақдирдагина йигилиш ёки конференция ваколатига эга ҳисобланади.

Йигилишда қатнашган меҳнат коллектив аъзолари кўпчилиги (конференция делегатларининг кўпчилиги)нинг овозини олган номзодлар сайланган ҳисобланади. Кенгаш аъзолари сонини қанча бўлишигини меҳнат коллективнинг умумий йигилиши (конференцияси) белгиледи. Кенгаш аъзолари сонини шунча бўлиш керакки, улар меҳнат коллектив кенгаши зиммасига юклатилган вазифалар ўз вақтида ва сифатли бажарилишини таъминласин. Лекин улар 30 кишидан ошмаслиги лозим.

Кенгашга ишчилар, бригадирлар, мастерлар, мутахассислар, маъмурият, тартиб, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат таъкилотларининг вакиллари сайланади. Маъмурият вакиллари меҳнат коллектив кенгаши аъзолари сонининг ўртадан бир қисминдан кўп бўлмаслиги керак. Йигилишда ҳар бир номзодни алоҳида-алоҳида муҳомаа этиш тавсия қилинади.

Агар сайлов натижасида кўпчилик овозини олиб сайланганлар сонини йигилиш белгиланган миқдордан ошиб кетса, у тақдирда йигилиш кенгашининг миқдор состави тўғрисидаги ўз қарорини қайта кўриб чиқди ёки йигилиш (конференция) қатнашчилари томонидан энг кўп овоз олган номзодларни кенгашга қўйилади.

Навбатдаги сайловлар пайтида кенгаш состави қондага кура қамида учдан бирга янгиланади.

5. Кенгашнинг раиси, раис ўринбосарлари ва секретари кенгашнинг таъкилотли маълумоти тўғрисидаги кўпчилик овоз олган кенгаш аъзолари орасидан сайланади.

Меҳнат коллектив кенгаши раислигига илғор ишчилари, бригадирларини, мутахассисларини, участкалар, цехлар, бўлинмалар, худди шундай бошқа бўлинмалар раҳбарларини сайлаш тавсия этилади. Корхона (бирлашма, таъкилот) ва жамоат таъкилотлари раҳбарларини меҳнат коллективлари кенгашлари раислигига сайлаш тавсия қилинмайди.

Кенгашнинг барча аъзолари, шу жумладан унинг раиси, раис ўринбосарлари, секретари асосий вазифасидан овоз қилинган ҳисобланмайдилар. Улар ўз бурчларини жамоатчилик асосида адо этишадилар.

6. Агар кенгаш аъзоси ўзига бидирилган ишонччи оқил олмаса, у меҳнат коллективнинг йигилиши (конференцияси) томонидан составдан чиқарилиши мумкин.

Корхоналар (бирлашмалар) раҳбарлари сайлови

7. Сайлаш принциплари корхоналар (бирлашмалар), бирлашмаларнинг структуравий бирликлари, ишлаб чиқаришлар, цехлар, бўлинмалар, участкалар, фермалар, аэропорт ва бошқа бўлинмалар раҳбарлигини, шунингдек, мастерлар ва бригадирларга нисбатан қўлланилади. Корхона раҳбарларининг ўринбосарлари, юридик ва бухгалтерия хизмати ҳамда сифатни назорат қилиш хизматлари раҳбарлари корхона раҳбарлари томонидан бу лавозимларга тайинланадилар ҳамда овоз қилинадилар. Бу қарор юқори органлар томонидан тасдиқланиши лозим.

Корхона меҳнат коллектив кенгаши ишлаб чиқариш хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда сайлов асосида тайинланадиган у ёки бу лавозимга сайлов ўтказишнинг конкрет муддатларини белгилайдилар.

8. Олий ва ўрта махсус ўқув юрталарини битиргач, корхона (бирлашма)га юборилган ёш мутахассислар сайлов асосида тайинланадиган лавозимларга корхона раҳбари томонидан тегишли коллектив кенгаши билан келишган ҳолда сайлов ўтказмай туриб тайинланадилар.

9. Янги қўрилган ёки таъкилот этилаётган корхона (бирлашма) раҳбарлари лавозимга юқори органлар томонидан тайинланадилар. Бу раҳбарларини сайлаш муддатлари меҳнат коллектив кенгашининг қарорига асосан юқори орган билан келишган ҳолда белгиланади.

10. Сайловлар асосида ағзаланадиган лавозимларга номзодлар уларнинг розилиги билан тартиб ва жамоат таъкилотлари, меҳнат коллектив кенгаши, корхона маъмурияти, бўлинмалар коллективлари ва юқори таъкилотлар томонидан кўрсатилиши мумкин. Ҳар бир меҳнатчи ўз номзодини таъкилот қилиш ҳуқуқига эга.

11. Раҳбарлик лавозимларига энг мумносиб номзодларни аниқлаш мақсадида сайловлар, таъкилот, давгоҳлар орасидан конкурс асосида ўтказилди.

Тегишли коллективларнинг қарорига биноан мастерлар ва бригадирлар, участкалар, фермалар, аэропорт раҳбарларини, шунингдек, худди шундай бўлинмалар раҳбарларини сайлаш конкурсга ҳам ўтказилиши мумкин.

12. Корхона ва унинг бўлинмалари, бирлашмаларнинг структуравий бирликлари раҳбарларини, шунингдек, мастерлар ва бригадирларини сайлаш тўғрисидаги эълонлар, аризалар тақдим этиш ҳақидаги маълумотлар, номзодларнинг ҳўнар-малака хусусиятлари ва бошқа фазилатларига бўлган талабларини тармоқ, республика, маҳаллий, заво, деоврий газета ва бошқа ахборот воситалари орқали хабар қилиш тавсия этилади. Албатта, улар сайлов белгиланган кундан камида бир ой олдин эълон қилиниши зарур.

Номзодларни кўрсатиш ва сайловларда иштирок этиш ҳақидаги аризалар одатдагилик сайловлар бошланғичидан икки ҳафта олдин тўхтатилади.

13. Корхонада меҳнат коллектив кенгаши ва маъмуриятнинг қўшма қарори билан сайловларни ўтказиш учун конкурс комиссияси тузилиши мумкин. Унинг составига меҳнат коллектив кенгаши, маъмурият, тартиб, касаба союз ва бошқа жамоат таъкилотларининг вакиллари, шунингдек, илғор ишчилар, илмий ходимлар, шу корхонанинг ва бошқа корхонанинг, таъкилотларнинг ҳамда бошқариларининг юқори органларида ишловчи етакчи мутахассислар киритилади. Конкурс комиссияси бўш лавозимларга номзодлар билан танишди, уларнинг ишчанлик, сийсий, касб-ҳўнар, ахлоқий ва бошқа фазилатларини ўрганиди.

Сайловларга тайёарлик бўйича таъкилот-техникавий ишлар меҳнат коллектив кенгашининг тошқирлигига мувофиқ корхонанинг кадрлар хизмати томонидан амалга оширилади.

14. Раҳбарлик лавозимига қўйилган номзодлар белгиланган тартибда корхона билан танишиш, ўзларини қизиқтирган ахборотларини олиш, корхонанинг тегишли бўлинмаларига бориш имкониятига эга бўладилар.

Конкурс комиссияси агар мақсадга мувофиқ бўлса, давгоҳларга корхона ёки унинг бўлинмалари олдига турган энг муҳим ишлаб чиқариш-иқтисодий, социал ва бошқарув вазифаларини ҳал этиш бўйича ўз таъкилотларини ишлаб чиқишини таъкилот этиши мумкин.

Конкурс комиссияси материалларни ўрганиш ва номзодлар билан суҳбатлашнинг асосида айрим номзодларга ўз номзодларини овозга қўйишдан олиб ташлашни тавсия этиши мумкин.

15. Конкурс комиссияси ўтказилган суҳбат ва учрашувлар, давгоҳларнинг таъкилотларини ўрганиш, шунингдек, тақдим этилган ҳужжатларни таъкилот этиш асосида, тартиб, совет ва касаба союз органлари, меҳнат кол-

лектив таъминийла бидилар. Улар яроқсизга чиқаришдан ва ремонт қилинган пассажир вагонларини меҳмонхонага айлантириб, ҳаммасини бош берк йўлларнинг бирига жойлаштиришлар. Шундай қилиб, бу ерда поездини қўйиб қолди. Пассажирларга қўлайликлар яратилган темирйўлчи раҳбар ҳам наф қўйиладилар. Бундай қўшма меҳмонхона уларга бир йилда 100 минг сўмдан кўпроқ даромад келтириши керак. (ТАСС).

Ақл-идрок ва сергаклик билан иш кўрайлик

ТАСС мухбири Озарбайжон Компартияси Тоғли Қорабоғ олий комитетининг биринчи секретари Геррик Андреевич Погосян билан учрашиб, бир неча саволларга жавоб қайтаришнинг ундан илтимос қилди:

— Область коммунистлари ва меҳнатчилари КПСС Марказий Комитети Бош секретариатини Озарбайжон ва Арманистон меҳнатчиларига, халқларга муражаатномасини қандай кутиб олдилар?

— Улар муражаатномани миниятдорчилик тўғриси билан, тушуниб кутиб олдилар. М. С. Горбачевнинг муражаатномаси Тоғли Қорабоғ автоном области тарафидан келган асосий социал-иқтисодий муаммоларини ҳал этишга диққат-этибдор, чўқур ғамхўрлик ва астойдил манфаатдорлик билан қаралаётганини яққол далилдилар. Бу масалаларни ҳал этишга вазминлик билан демократик асосда ёндашиш зарур, деган фикрга биз тўла-тўқис қўйишамиз.

Муражаатномада ривож-

ланиш қийинчиликларини бартараф этиш учун янгица ёндашувлар ва янгица йўл-йўриқлар кераклиги равшан қилиб айтилган. Бунинг учун аса областда осойишта ишчанлик вазияти қарор топиши керак. М. С. Горбачевнинг муражаатномасида айтилганидек, энг муҳими граждандарга етуклик ва вазминлик кўрсатишдан, нормал турмушга қайтишдан иборат.

Тоғли Қорабоғдаги вазият нормаллашмоқда. Одамлар ушшоқчилик билан ишга киришмоқдалар. Саноят корхоналари планда белгиланган суръатлар билан ишлаб бошлади. Автоном областнинг колхоз ва совхозлари қўлқами дала ишларини бажаришга киришдилар, чорвачилик фермалари махсуслот этиштиришни охириқдалар. Транспорт, коммунал қаралаётганини яққол далилдилар. Бу масалаларни ҳал этишга вазминлик билан демократик асосда ёндашиш зарур, деган фикрга биз тўла-тўқис қўйишамиз.

Муражаатномада ривож-

ланиш қийинчиликларини бартараф этиш учун янгица ёндашувлар ва янгица йўл-йўриқлар кераклиги равшан қилиб айтилган. Бунинг учун аса областда осойишта ишчанлик вазияти қарор топиши керак. М. С. Горбачевнинг муражаатномасида айтилганидек, энг муҳими граждандарга етуклик ва вазминлик кўрсатишдан, нормал турмушга қайтишдан иборат.

Тоғли Қорабоғдаги вазият нормаллашмоқда. Одамлар ушшоқчилик билан ишга киришмоқдалар. Саноят корхоналари планда белгиланган суръатлар билан ишлаб бошлади. Автоном областнинг колхоз ва совхозлари қўлқами дала ишларини бажаришга киришдилар, чорвачилик фермалари махсуслот этиштиришни охириқдалар. Транспорт, коммунал қаралаётганини яққол далилдилар. Бу масалаларни ҳал этишга вазминлик билан демократик асосда ёндашиш зарур, деган фикрга биз тўла-тўқис қўйишамиз.

Муражаатномада ривож-

ланиш қийинчиликларини бартараф этиш учун янгица ёндашувлар ва янгица йўл-йўриқлар кераклиги равшан қилиб айтилган. Бунинг учун аса областда осойишта ишчанлик вазияти қарор топиши керак. М. С. Горбачевнинг муражаатномасида айтилганидек, энг муҳими граждандарга етуклик ва вазминлик кўрсатишдан, нормал турмушга қайтишдан иборат.

Тоғли Қорабоғдаги вазият нормаллашмоқда. Одамлар ушшоқчилик билан ишга киришмоқдалар. Саноят корхоналари планда белгиланган суръатлар билан ишлаб бошлади. Автоном областнинг колхоз ва совхозлари қўлқами дала ишларини бажаришга киришдилар, чорвачилик фермалари махсуслот этиштиришни охириқдалар. Транспорт, коммунал қаралаётганини яққол далилдилар. Бу масалаларни ҳал этишга вазминлик билан демократик асосда ёндашиш зарур, деган фикрга биз тўла-тўқис қўйишамиз.

Муражаатномада ривож-

ланиш қийинчиликларини бартараф этиш учун янгица ёндашувлар ва янгица йўл-йўриқлар кераклиги равшан қилиб айтилган. Бунинг учун аса областда осойишта ишчанлик вазияти қарор топиши керак. М. С. Горбачевнинг муражаатномасида айтилганидек, энг муҳими граждандарга етуклик ва вазминлик кўрсатишдан, нормал турмушга қайтишдан иборат.

Тоғли Қорабоғдаги вазият нормаллашмоқда. Одамлар ушшоқчилик билан ишга киришмоқдалар. Саноят корхоналари планда белгиланган суръатлар билан ишлаб бошлади. Автоном областнинг колхоз ва совхозлари қўлқами дала ишларини бажаришга киришдилар, чорвачилик фермалари махсуслот этиштиришни охириқдалар. Транспорт, коммунал қаралаётганини яққол далилдилар. Бу масалаларни ҳал этишга вазминлик билан демократик асосда ёндашиш зарур, деган фикрга биз тўла-тўқис қўйишамиз.

Муражаатномада ривож-

ланиш қийинчиликларини бартараф этиш учун янгица ёндашувлар ва янгица йўл-йўриқлар кераклиги равшан қилиб айтилган. Бунинг учун аса областда осойишта ишчанлик вазияти қарор топиши керак. М. С. Горбачевнинг муражаатномасида айтилганидек, энг муҳими граждандарга етуклик ва вазминлик кўрсатишдан, нормал турмушга қайтишдан иборат.

Тоғли Қорабоғдаги вазият нормаллашмоқда. Одамлар ушшоқчилик билан ишга киришмоқдалар. Саноят корхоналари планда белгиланган суръатлар билан ишлаб бошлади. Автоном областнинг колхоз ва совхозлари қўлқами дала ишларини бажаришга киришдилар, чорвачилик фермалари махсуслот этиштиришни охириқдалар. Транспорт, коммунал қаралаётганини яққол далилдилар. Бу масалаларни ҳал этишга вазминлик билан демократик асосда ёндашиш зарур, деган фикрга биз тўла-тўқис қўйишамиз.

Муражаатномада ривож-

Обидалар—асрлар ва насллар мулки

АРХЕОЛОГЛАР БИЛАН ЁНМА-ЁН

Кейинги йилларда мен ҳам кўпгина археологик экспедицияларда иштирок этдим. Студентлар, мактабларнинг юқори синф ўқувчилари археологлар раҳбарлигида қидирув ишларида фаол қатнашаётганлигининг гувоҳи бўлдим. Сирдарё области Ховос районидagi Хонтепа қадимий археологик обидаларини қидирув ишларида Сават посёлкасидаги ўрта мактабнинг юқори синф ўқувчилари қичдан ёрдам бердилар. Бу ерда кўп-лаб ноёб топилмалар топилди. Айниқса эрманидан аввал VI—V асрларда, яъни 2500 йил муқаддам яшлаган сопол буюмлар бунинг ёрқин далилидир.

Таниқли археолог, тарих фанлари доктори А. Мухаммадзонов бошчилигидаги экспедиция Бухоро областида иш олиб бормоқда. Қўниа Пойканд шаҳрининг қидирув ишларида ҳам ёшларнинг ҳиссаси катта бўлди. Бу ерда асримизнинг VIII асрига тааллуқли дорихона, шунингдек, араб ёзувидаги қадимий дастхат ва VIII асрда зарб этилган 50 та танга топилди. Бошқа қимматли топилмалар ҳам кўпчилик эътиборини жалб этди. Жумладан, бу ерда америкалик киночилар ташриф буюришди. Улар ёшларнинг ишларини кузатишлар ва сурашларга тўғривалар.

Рухид шаҳарчасини қазиб ишларида ҳам қадимий тангалар қазиниб топилди. Гулистон район ички ишлар бўлими ходими, сержант Д. Ашуров Фарғона областида қариндошлариникида бўлганда, у ерда қадимий турк худоси акс эттирилган скульптурани топди олди. Бу топилма асримизнинг VII асрига тааллуқли. Д. Ашуров уни Ойбек номида Ўзбекистон ССР халқлари тарихи музейига топширди.

П. СИЛИН.
Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш республика жамиятининг жамоатчилик инспектори.

Ахборот

НАМАНГАН

Янги меҳмонхона

Чорсу даҳаси Наманган шаҳрининг энг гавжум қисми ҳисобланади. Янгида бу ерда етти қаватли меҳмонхона биноси бўлиб эълан бўлиб, «Чорсу» номи берилди. 16-қўриқли бошқармаси коллективи барпо этган меҳмонхона 380 ўринлидир. Меҳмонхона ёнида 80 ўринли банкети, 120 ўринли ресторан, 125 ўринли кафе ҳам иш бошлади. Шаҳар умумий овқатланиш трести ана шу комплекс ёнида миллий таомлар ошхонаси қурди.

Шаҳар музейи

Марғилон ва Совет кўчалари кесилган жойда шаҳар паспорт — музей биноси қурилиш тўғрисида объектнинг қурилиш-монтаж ишларини Наманган қурилиш бошқармаси коллективи амалга оширди. Музей биноси уч қаватли бўлиб, унинг мақсус ертўласи экспонат фондларини сақлашга мўлжалланган.

Хозир экспонатларни тайёрлаш ва уларни жой-жойига қўйиш бошлаб юборилди. Музейнинг ишга тушиши, яъни мавжуд 48 мингдан иборат экспонатни тўла намойиш этиш 1995 йилга мўлжалланган. Музейнинг бир қисми — халқ амалий санъати бўлимини яқин ойларида очилиши ҳозирлик қилинмоқда.

Ш. ХОЛИМЗАЕВ.

К И Т О Б
ЖАВОННИГ'ИЗГА

«Ўқитувчи» нашриёти қуйидаги китобларни ўзбек тилида чоп этди:

И. Зокиров. Ўзбекистон ССРнинг гражданилик ҳуқуқи. 280 бет. Баҳоси 95 тийин.

1-дарслик юридик факультети студентлари ва совет ҳуқуқи асослари ўқитиладиган бошқа олий ўқув юрталарининг студентлари учун мўлжаллаб ёзилган. Ундан суд, прокуратура, арбитраж, адвокатура ходимлари, халқ ҳўжалигида ва маъмурий фаолиятда ҳуқуқий ишлар билан шуғулланувчи ходимлар ҳам фойдаланишлари мумкин.

С. Сайфуллаев. Ўзбекистон ССРнинг гражданилик ҳуқуқи. 288 бет. Баҳоси 95 тийин.

Ўзбекистон ССР Гражданилик ҳуқуқи дарслигининг иккинчи китобида айрим шартномалар ва бошқа мажбуриятлар, авторлик, нафийёт ва ихтирочилик ҳуқуқи, ворислик ҳуқуқи масалалари ёритилган.

В. Скакун. Умумисларлик ишларидан ишлаб чиқариш тазйими. 264 бет. Баҳоси 95 тийин.

Китобда ишлаб чиқариш устакхоналарида ўқув программаларининг барча темаларида доир умумисларлик курсини ўрганишга бағишланган машғулотларни ташкил қилиш масалалари, улар

ни ўтказиш метод ва воситалари кўриб чиқилган. Ҳар бир темага оид ўқув ва тарбиявий вазифалар белгиланган.

Х. Жалилова, Р. Шоназаров, Нонга ҳўрма — элга ҳўрма. 48 бет. Баҳоси 20 тийин.

Китобда дунё деҳқончилигини, Нон — инсон кашфийетининг маҳсули, нон маҳсулотлари, уларнинг таркиби ва истеъмол нормалари, ўзбек миллий нонлари ва уларнинг турлари ҳақида тўшунчалар берилган.

Қ. Абдураҳмонов. Ишчи кадрлар тайёрлаш ва уларнинг мадасанини ошириш. 144 бет. Баҳоси 25 тийин.

Қўлланмада ишчиларнинг касб ва малака составидидаги сифат кўрсаткичлари, ишчи кадрлар тайёрлашнинг форма ва методлари ҳақида уни такомиллаштириш йўллари баён этилган.

Қ. Қўлиров. Алкоголь, гиёҳвандлик — камолот душмани. 28 бет. Баҳоси 5 тийин.

Кейинги пайтларда кўпгина ёшлар — ўсимлар ва ўспиринлар ўртасида ичкиликбозлик, чекиш ҳолда гиёҳвандликка ўраниш ҳамдигар кўзга ташланмоқда. Китобда совет турмуш тарзига ёт бўлган бундай яллатлардан қутилишни бирдан-бир йўли фақат тазйим-тарбия ишларини қайта ташкил этиш, тарбиявий ишларни болаларнинг ёш ҳусусиятларини ҳисобга олган, улар психологиясини чуқур ўрганган ҳолда ташкил этиш кераклиги ҳақида сўз боради.

Спорт

ҚАЙҚА ХАЙДАШ:

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

Икки ҳафта мобайнида Тошкент денгизи ҳақида Анхор сувида ташкил этилган эшак эшиш базаси польшалыи меҳмонлар билан гавжумлашди. Бу ерларда Олимпиадада терма командасига номзод бўлган Польша эшак эшувчилари мўлжалланган программа бўйича машқ ўтказишди.

Мутахассисларимиз Польша эшак эшувчилари билан ўзаро ҳамкорлик қилишди. Чунки, Тошкент денгизини республика давлат спорт комитетининг тренераи М. Ракета машқларини кузатиб, ўзаро тақрибга айлалган бўлса, Анхор бўйлаб машқларда республикада хизмат кўрсатган тренер В. Корбут кўмаклашди.

ФУТБОЛ:

ЧЕМПИОНАТ БАЙРОҒИ

Эртаги олий лига командалари ўртасида мамлакат чемпионати бошланади. Мавсумни Ўзбекистон динамочилари билан «Жалғирис» футболчилари бошлаб беришди. «Арварт» эса Минск динамочиларини қабул қилади. Мамлакат чемпионати байроғи Ўзбекистон ва Ереванда илк бор қилинган, футбол марши садолари янги мавсум бошланганидан дарак беради. Халқаро хотин-қизлар байрами кунини эса тўртта учрашув ўтказилади. Бунда «Шахтёр» — «Металлист», «Днепр» — «Динамо» (К), «Черномор» — «Торпедо», «Нефчи» — «Локомотив» коллективлари майдонга тушади. Биринчи тур уйинлари «Спартак» — «Кейрат», «Динамо» (М) — «Зенит» учрашувлари билан якунланади.

ХОДИСА

УРУШАКСАДОСИ

Сирдарё областидаги Гафур Гулом номида совхозда иссиқ сув трассаси учун ҳандақ қазитган 95-механизациялашган махсус колонна ишчилари галати бир нарсасига дуч келдилар. Бригадир Ш. Рустамов уни аввал эски бир турбаини бўлаги бўлса керак, деб ўйлади. Лекин диққат билан қараган эди, ҳуши учиб кетди: ҳандақ четига аянабомба ётарди.

Механизациялашган колонна бошлиғи А. Ҳасанов ҳамма ишлар тўхтатилсин, деб буйруқ қилди ва хавфли топилдики область ҳарбий комис-

сариати навбатчиси билан милиция бўлимига маълум қилди. Тез орада катта лейтенант А. Минькин бошчилигидаги саёрлар объектга етиб келдилар. Улар бомба марказини дарров аниқладилар. У Улуг Ватан уруши йилларида чиқарилган «Фаб-100» бомбаси эди. Унинг корпуси гойтада зағлаб кетганда ва у ҳар бир лаҳзада портлаши мумкин эди. Лекин бомбани шу жойнинг ўзига йўқ қилиб бўлмади: яқин жойда посёлка жойлашган. Бу посёлка урушдан кейин шу ерда, Мирзачўлда қурилган.

Хуллас, бомба жуда эҳтиёткорлик билан лойдан тозаланди ва машина кузовидаги кўм «тўшакка» қўйилди. Тез орада посёлкадан анча наридаги чўлда каттиқ портлаш эшитилди.

Уруш йиллари Ўзбекистонда кўпгина ҳарбий қисмлар тузилди, фронтга жўнатилган. Ушанда, маша шу кимсасиз жойларда кўпдан кўп машқлар ўтказиларди. Ҳали портламаган бомба ўшандан бери шу ерда ётган экан.

Г. ОГОРДОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ИЧКИЛИКБОЗЛИККА ҚАРШИ КЕСКИН КУРАШ

ОЛИБ БОРАЙЛИК!

АРАЛАШУВ
ЗАРУР БЎЛГАНДА...

Бухорода яшовчи аёл Л. Ким узок мuddатга озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинди. Суднинг ҳал қилув қарорига биноан у оналик ҳуқуқидан маҳрум этилди.

Людмила исмили шу аёлни ён қўшилари бундан анча вақт илгари қайта-қайта оғоҳлантириб, унга шов-қин-суронли «ушфатларни» тўпашга чек қўйиш зарурлигини, у ўз ўғли ҳақида ҳуқуқдоши, совет қонунларини қўпол равишда бузганлиги учун ана шундай қаттиқ жазогоа тортилди. У ўз квартирасини фойхашонага айлантириб, гиёҳвандлар билан сузюкек қизларни чорлаб турди. Аёл осонгина да-ромад топиб, таралла-бедоб билан ҳаёт кечириб йўлини излаган эди, аммо унинг нияти рўёбга чиқмади. Иш ҳамма кутганидек бўлиб қиди, у судданувчилар қора курсисига ўтирди.

Кейинги вақтда Бухоро аҳолисини гражданилик активлиги сезиларли даражада ортди, — дейди Бухоро шаҳрининг тўқинчилик райони прокурори Ю. Ожаев. — Қайта қуриш шариоатида одамлар салбий ҳодисаларга мурасозлик билан қарай олмайдилар. Ҳуқуқ-тартиботни сақлаш ходимлари билан биргаликда кўпгинали дружиначилар жамиятда соғлом маънавий муҳит яратиш учун курашда қатнашмоқдалар. Гиёҳвандлик ва алкоголизмга шиддатли ҳужум омондалар. Масалан, наркотик моддаларни сотиш билан шуғулланиб келган бир қанча киши жамоатчилик ситғали билан жиний жавобгарликка тортилди.

(ЎзТАГ мухбири).
Бухоро.

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ВА
ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг ГЕМАТОЛОГИЯ ВА ҚОН ҚЎЙИШ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

қуйидаги ихтисослар бўйича 1988 йил учун

МАҚСАДЛИ КЎНДЎЗГИ АСПИРАНТУРАГА

КОНКУРС
ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

СССР Медицина Фанлари Академиясининг педиатрия илмий-тадқиқот институтида тайёрларлик қўриш билан бирга педиатрия;

СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг Марказий гематология ва қон қўйиш илмий-тадқиқот институтида тайёрларлик қўриш билан бирга гематология.

Конкурс мuddати — 25 мартгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: 700096, Тошкент шаҳри, Чилонзор массиви, 5Б квартал, Халқлар Дўстлиги кўчаси, 42-уй. Телефон: 78-13-04.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг СИЛ КАСАЛЛИКЛАРИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда, ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда фтизиатрия бўйича аспирантурага, Марказий сил касалликлари илмий-тадқиқот институти (Москва шаҳри)да тайёрларлик қўриш билан бирга мақсадли аспирантурага; фтизиатрия, пульмонология бўйича клиник ординатурага

ҚАБУЛ
ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ҳужжатларни топириш мuddатлари — мақсадли аспирантурага — 20 МАРТ, ГАЧА, кўндрзги ва сиртки аспирантурага — 1 АВГУСТГА-ЧА.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Алимов кўчаси, 1-уй, илмий бўлим. Телефон: 78-17-30.

ДИҚҚАТ!

Ўзбекистон ССР Давлат ағросаноат комитетининг «ГЛАВПОДОВООВОШЧ. ПРОМ» тармоғидаги КОНСЕРВА КОРХОНАЛАРИ ҚОШИДА консервалар ишлаб чиқарувчи

КООПЕРАТИВ ЦЕХЛАР ТАШКИЛ ЭТИЛМОҚДА

Кооператив ташкил этишнинг хоҳланган 56-28-25, 56-28-85 телефонлари орқали Ўзбекистон ССР Давлат ағросаноат комитетининг «ГЛАВПОДОВООВОШЧ. ПРОМ» тармоғидаги КОНСЕРВА КОРХОНАЛАРИ ҚОШИДА консервалар ишлаб чиқарувчи

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

(Ҳадра майдони)

7 март соат 19.00 да, 8 март соат 17.30 да, 20.00 да,

9 март соат 19.30 да

ТОЖИКИСТОН ССР ХАЛҚ АРТИСТИ

Жўрабек НАБИЕВ

иштирокида

2 БЎЛИМДАН ИБОРАТ

КАТТА БАЙРАМ

КОНЦЕРТИ

ШИТИРОК ЭТАДИЛАР:

Сўз устаси Қоҳийбой ТОЖИБОВЕ раққос Садват САЛОМОВА ва бошқалар.

Касса дам олин кутисиз соат 10.00 дан 20.00 гача ишлайдн.

Коллектив равишда келиш учун буюртмалар қабул қилинмоқда.

Справклар учун телефонлар: 44-35-91, 44-34-84, 44-28-04.

Муқимияи номидаги ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИЯ КАТТА ТЕАТРИДА — 8/Ш Гузал Ва. Силаса (12.00), Ригелот (19.00); 8/Ш да Олован фарш. та.

Муқимияи номидаги ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 7/Ш да Музикали но. медиалардан сазхалар, 8/Ш да Музикали но. медиалардан сазхалар.

«Совет Ўзбекистони» газетаси редакцисини коллективни редакц. днй ходими Ю. Вердиевга ота. си.

Овля ВЕРДИЕВИНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изхор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Фалсафа ва ҳуқуқ институтини коллективни фалсафа фанлари доктори Х. Алиқулзага уқаси

Ботирали АЛИҚУЛОВНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изхор этади.

Т В

7 март,
душанба

МТ-1. 8.30 — Янгиланлар. 8.45 — Енгил атлетика. Евро-па чемпионати. 9.45 ва 10.05 — Ҳўжжати филм. 10.30 — Камал. 10.55 — Ҳўжжати филм. 11.45-П. Дворскини иштирокида музикали программа. 12.40 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 13.15 — Ҳамма нарсани бил-лишни истаганим. 13.25 — Қайта куриш проектори. 13.35 — «Кресло». Фильм-спектакль. 13.55 — Билса ҳазил, билмасча чин. 16.35 — Илмий-оммабоп филм. 17.30 — «Коммунизм». Вадий филм. 19.30 — Мультифильмлар. 20.00 — Москва — Токио телестурии. 21.30 — Времи. 22.05 — Катталар учун мултифильмлар. 22.40 — «Са-поякитлар» анимат. Вадий филм. 1 ва 2-сериялар. Танак-фудса — Янгиланлар.

МТ-11. 8.30 — Гимнастика. 8.45 — Студия намойиш эта-ди... 9.15 — Ҳаммаонглик. 11.05 — Здорье. 11.55 — Ленинча кутубхона. 12.40 — Ҳайвонот оламида. 13.45 — Новаторлар ва консерваторлар. 14.30 — Инсон институти. 15.30 — Қай-та куриш проектори. 15.40 — 1987 йил кўшиқлари. 17.25 — Мультифильмлар. 17.40 — 1987 йил кўшиқлари (давоми). 19.40 — Ҳўжжати филмлар. 20.30 — Ҳайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Телефильм. 21.00 — Ҳўжжати филмлар. 21.30 — Времи. 22.05 — Футбол. «Ди-намо» (Тбилиси) — «Жалғи-рис». 22.50 — Янгиланлар. 22.55 — «Уч плас инчи». Вадий филм.

УТВ-1. 8.00 — Ассалому алайкум. 9.30 — «Аёл отга минганда». Вадий филм. 11.00 — Болалар учун теле-атр. 12.10 — Дўстларимиз та-роналари. 12.50 — Ўзбекистон спорт. 13.20 — Жемиле Осма-нов рақсга тушади. 13.50 — Театр ва замон. 14.00 — Ешилди. 17.55 — Мультифильмлар. 18.30 — Дишдан куйлаб. Уйна ку-наб. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Цирк. 20.15 — Санъат оламида. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Теле-фильм. 21.10 — СССР халқ артисти Г. Имамалова ҳақида ҳўжжати филм. 21.30 — Вре-ми. 22.05 — Халқаро хотин-қизлар кунин — 8 Мартга ба-ғишланган концерт.

УТВ-11. 19.30 — Фильм-кон-церт. 20.20 — «Эзгалар бахти». Вадий филм. Душанба. 21.30 — Времи. 22.05 — Билар ҳам ҳаммаси учун жавобгар.

МТ-11. 7.20 — «120 минут». 9.05 — «Готвальд». Вадий филм. 1-серия. 10.30 ва 16.00 — Янгиланлар. 16.10 — Қайта куриш проектори. 16.20 — Куйбишев телевидение студия-сининг программаси. 16.55 — Ҳўжжати филмлар. 17.55 —

Байрам концерти. 9.50 — Ҳўжжати филм. 10.10 — Шерият лаҳзалари. 10.20 — Болалар учун филм. 11.30 — Она қалби. 12.50 — Соци-ализм мамлакатларида. 13.20 — «Кўк кўш». Фильм-балет. 14.45 — Сиз бунга қодирсиз. 15.30 — Фильм-концерт. 16.00 — Мультифильмлар. 16.30 — Дам олиш программаси. 17.30 — «Салом, хоҳангиз бўламан». Кинокомедия. 19.10 — «Набат сизга, артист». А. Аюпов. 19.30 — Селги изхори. Музи-каки программа. 21.30 — Вре-ми. 22.05 — Гаройиб концерт. 23.35 — Нихот.

МТ-11. 8.30 — Гимнастика. 8.45 — «Уч плас инчи». Вадий филм. 10.10 — Совет Итти-фоки бўйлаб. 10.25 — Поезиз. 10.50 — РСФСРда хизмат кўр-сатган артист Л. Рюмина куй-лайди. 11.20 — Сикхрон су-зиши. Халқаро мусобақалар. 12.05 — Мультифильм. 12.25 — «Секрли куч». Вадий филм. 13.30 — Жаҳон халқларининг ююди. 14.25 — Сени севамай ҳаёт. 14.40 — Аншлаб! 15.40 — Мультифильмлар. 16.00 — Хокией. «Спартак». МАСК. 16.15 — Степ оҳангларида сайр. Фильм-концерт. 19.05 — Ҳўж-жати филм. 19.45 — Ҳайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 — Футбол. «Днепр» — «Динамо» (Киев). 20.45 — 16 ёшгача ва ундан катталар. 21.30 — Вре-ми. 22.05 — «Эриқларни ас-рант». Вадий филм. 23.20 — Янгиланлар.

УТВ-1. 8.00 — Ассалому алайкум. 9.30 — Мультифильм. 9.40 — Онамларнинг байрами. 10.10 — «Дугонама Зебо». Фильм-концерт. 10.40 — Теле-миниторлар театри. 11.40 — «Томошанилар эркатойи». Вадий филм. 13.00 — Ҳамза Ҳакимзода Нибей. «Паранжис сирлари». Спектакль. 17.50 — Ҳар дам бўлсин онам! 18.30 — «Иқбол». 19.30 — Ахборот. 19.45 — «Иқбол» (давоми). 20.30 — Ахборот. 20.50 — Адабий театр. 21.20 — Ваҳорги кино-кузатишлар. 21.30 — Времи. 22.05 — «Аёл гўваллиги ола-ми безар».

УТВ-11. 19.30 — «Дон Нихот фарандари». Кинокомедия. 20.40 — Катталар учун мулти-фильмлар. 21.05 — «Янги уч-рашувлар». Фильм-концерт.

УТВ-11. 19.30 — Фильм-кон-церт. 20.20 — «Эзгалар бахти». Вадий филм. Душанба. 21.30 — Времи. 22.05 — Билар ҳам ҳаммаси учун жавобгар.

МТ-11. 7.20 — «120 минут». 9.05 — «Готвальд». Вадий филм. 1-серия. 10.30 ва 16.00 — Янгиланлар. 16.10 — Қайта куриш проектори. 16.20 — Куйбишев телевидение студия-сининг программаси. 16.55 — Ҳўжжати филмлар. 17.55 —

Байрам концерти. 9.50 — Ҳўжжати филм. 10.10 — Шерият лаҳзалари. 10.20 — Болалар учун филм. 11.30 — Она қалби. 12.50 — Соци-ализм мамлакатларида. 13.20 — «Кўк кўш». Фильм-балет. 14.45 — Сиз бунга қодирсиз. 15.30 — Фильм-концерт. 16.00 — Мультифильмлар. 16.30 — Дам олиш программаси. 17.30 — «Салом, хоҳангиз бўламан». Кинокомедия. 19.10 — «Набат сизга, артист». А. Аюпов. 19.30 — Селги изхори. Музи-каки программа. 21.30 — Вре-ми. 22.05 — Гаройиб концерт. 23.35 — Нихот.

МТ-11. 8.30 — Гимнастика. 8.45 — «Уч плас инчи». Вадий филм. 10.10 — Совет Итти-фоки бўйлаб. 10.25 — Поезиз. 10.50 — РСФСРда хизмат кўр-сатган артист Л. Рюмина куй-лайди. 11.20 — Сикхрон су-зиши. Халқаро мусобақалар. 12.05 — Мультифильм. 12.25 — «Секрли куч». Вадий филм. 13.30 — Жаҳон халқларининг ююди. 14.25 — Сени севамай ҳаёт. 14.40 — Аншлаб! 15.40 — Мультифильмлар. 16.00 — Хокией. «Спартак». МАСК. 16.15 — Степ оҳангларида сайр. Фильм-концерт. 19.05 — Ҳўж-жати филм. 19.45 — Ҳайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 — Футбол. «Днепр» — «Динамо» (Киев). 20.45 — 16 ёшгача ва ундан катталар. 21.30 — Вре-ми